

ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΝΟΜΙΚΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΜΝΗΣΤΕΙΑ

ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ, ΟΡΘΟΔΟΞΩ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΜΕΤΑ ΤΙΝΩΝ ΠΡΟΣΘΗΚΩΝ ΕΝ ΤΕΛΕΙ ΕΙΣ ΤΟ Α' ΒΙΒΛΙΟΝ

ΥΠΟ

Ἀρχιμ. ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἐγκρίσει τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας.

Ἄδεια τοῦ Ἀυτοκρατορικοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαίδευσως



ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1895

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

434/2

ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΝΟΜΙΚΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Η ΜΝΗΣΤΕΙΑ

ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ, ΟΡΘΟΔΟΞΩ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

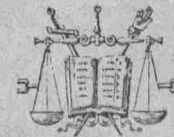
ΜΕΤΑ ΤΙΝΩΝ ΠΡΟΣΘΗΚΩΝ ΕΝ ΤΕΛΕΙ ΕΙΣ ΤΟ Α' ΒΙΒΛΙΟΝ

ΥΠΟ

Ἀρχιμ. ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Ἐγκρίσει τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας.

Ἀδεία τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.



ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1895

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

SISMANOGLIO

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ Κ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

(Τ. Σ.)

Ἄριθμ. $\left. \begin{array}{l} \text{πρωτοκ. 4149} \\ \text{διεκπερ. 2583} \end{array} \right\}$

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Ἡ Πατριαρχική Κεντρική Ἐκκλησιαστική Ἐπιτροπή, συνωδᾶ σεπτῇ πατριαρχικῇ ἐντολῇ, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 15 Μαρτίου 1891 ἔτους καὶ ἀριθμὸν πρωτοκόλλου 1374 αἴτησιν τοῦ διδάκτορος τὰ νομικὰ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου κ. Μελισσηνοῦ Χριστοδούλου, δι' ἧς ὑποβάλλει εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς Ἐκκλησίας τὸ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθὲν σύγγραμμα, ὑπὸ τὸν τίτλον «Πρόχειρον Νομικόν. Βιβλίον δεύτερον. Ἡ μνηστεία ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ», καὶ ἐπισταμένως μελετήσασα καὶ διεξελθοῦσα ἔκρινεν αὐτὸ χρήσιμον ὁδηγὸν καὶ βοήθημα ἐν τοῖς ἡμετέροις

δ'.

Ἐκκλησιαστικοῖς Δικαστηρίοις καὶ τῷ ἱερῷ κλήρῳ, καὶ ὡς τοιοῦτον, ἐκπληροῦν τὸν ἐπιδιωκόμενον κοινωφελῆ σκοπὸν καὶ τυγχάνον ἄξιον πάσης συστάσεως.

Ὅθεν εὐλαβῶς, ὑποβάλλουσα ταῦτα τῇ Ὑμετέρα Θειοτάτῃ Παναγιότητι διὰ τὰ περαιτέρω, διατελεῖ εὐσεβάστως.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 15 Ἰουλίου 1895

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Μηθύμνης **ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ**

Ὁ Γραμματεὺς

Ἱεροδιάκονος **ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ**

Τὰ Μέλη

† Ὁ Λιτίτσης **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ**

† Ἀρχιμ. **ΜΙΧΑΗΛ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ**

† Ἀρχιμ. **ΚΥΡΙΑΛΟΣ** Ἀρχιγρ. τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

† Μέγας Ἀρχιδιάκονος **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ**.

(Τ. Σ.)

ΤΩ

ἘΥΓΕΝΕΣΤΑΤΩ ΚΑΙ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΤΑΤΩ

ΚΥΡΙΩ

ΔΗΜΗΤΡΙΩ, ΔΟΔΟΠΟΥΛΩ,

ΤΩ ΜΕΓΑΛΩ ΕΥΕΡΓΕΤΗ,

ΤΟΥ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΣΑΡΑΝΤΑ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΑΔΕΛΦΟΙΣ ΜΕΛΕΣΙ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

ΑΝΘ' ὧν ΕΠΟΙΗΣΑΝΤΟ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

Ἐρίτιμε καὶ Μαρ περισπούδαστὲ μοι φίλε

Κύριε Δημήτριε Δοδόπουλε,

Εἰς Σαράντα Ἐκκλησίας.

Τρία κύριως εἰσὶ τὰ συστήματα, καθ' ἃ διοικοῦνται αἱ ἡμέτεραι κοινότητες. α'] Τὸ ἀρχαιότερον σύστημα, τὸ πατριαρχικὸν οὕτως εἰπεῖν, καθ' ὃ ἡ γνώμη καὶ ἡ θέλησις μέλους τινὸς τῆς κοινότητος, χαίροντος ὑπεροχὴν, ὡς ἐκ τῶν ἐξεχουσῶν αὐτοῦ ἀρετῶν, ἐστὶν αὐθεντικὴ καὶ χρησιμεύει ὡς γνώμων καὶ κανὼν, πρὸς ρύθμισιν τῶν ἀφορώντων τὴν κοινότητα καὶ λύσιν, ἄνευ συζητήσεως εἰπεῖν, παντὸς ἀναφυομένου ἐν αὐτῇ ζητήματος. β'] Τὸ σύστημα, καθ' ὃ δύο ἢ πλείονα μέλη τῆς κοινότητος ἀντιποιοῦνται ἕκαστον τὴν ὑπεροχὴν, κατὰ δὲ τὴν ρύθμισιν τῶν τῆς κοινότητος καὶ λύσιν ζητήματος τινος ἐν αὐτῇ, ἕκαστον ἐπιμόνου καταβάλλει προσπάθειαν, πρὸς ἐπιβολὴν τῆς γνώμης καὶ θελήσεως αὐτοῦ τῇ κοινότητι· καὶ γ'] Τὸ σύστημα, καθ' ὃ αἰρετὴ

ἀρχή, ἀντιπροσωπεύουσα τὴν κοινότητα, διέπει τὰ κατ' αὐτὴν καὶ διὰ πλειοψηφίας λύει πᾶν ἀναφυόμενον ζήτημα. Τὸ τελευταῖον τοῦτο σύστημα ὑπάρχει ἐν ταῖς μᾶλλον ἀνεπτυγμέναις κοινότησιν· ἀνεπτύχθη δὲ καὶ ἐδραιώθη, ἔνθα ἰδρύθησαν σωματεῖα (Σύλλογοι, Ἀδελφότητες, Ἐφορεῖαι, Ἐπιτροπαί, ἢ Ἐφοροεπιτροπαί καὶ Δημογερονταί ἢ Ἐφοροδημογερονταί), ἅτινα διέπονται ὑπὸ κανονισμῶν, ρυθμιζόντων τὴν λειτουργίαν αὐτῶν.

Ὡς εἰς πᾶν ἀνθρώπινον, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἕκαστον τῶν ἄνω τριῶν συστημάτων, οὐχὶ ἀμέτοχον τυγχάνει ἐλλείψεων καὶ ἀτελείας· ἐν σχέσει ὁμῶς πρὸς ἄλληλα, ἐξετάζοντες ταῦτα, δὲν δυνάμεθα, ἢ νὰ δεχθῶμεν τὸ τρίτον σύστημα, ὡς τὸ μᾶλλον ὠφέλιμον καὶ καρποφοροῦν ἐν ἀνεπτυγμέναις ὁπωσοῦν κοινότησι, καθόσον διὰ τούτου, προσηκόντως ἐφαρμοζομένου, ἀποκλείεται ἡ ἀνάμιξις τῶν πολλῶν, διὰ πλειοψηφίας δὲ αἰρουμένης τῆς τυχόν διαφωνίας, τὰ πάντα τὴν πορείαν αὐτῶν ἀπρόσκοπον ἔχουσι.

Λίαν πρωίμως, ἢ ἰδρυσις τοῦ ἡμετέρου Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου (1865), δευτέρου κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ἦτοι μετὰ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλολογικὸν Σύλλογον, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν Ἀδελφοτήτων, ἐπήνεγκε τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ τελευταίου συστήματος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινότητι. Ὅπερ δὲ τὸ μᾶλλον εὐχάριστον, τοῦτο εὐδοκίμησεν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ καὶ πλουσίους τοὺς καρπούς ἀπέφερε. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἰδρυσιν τοῦ Συλλόγου, δὲν ἔλειψαν τὰ πάθη καὶ οἱ κομματισμοὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κοινότητι, ἀλλ' ἢ ἐκδή-

λωσις αὐτῶν, περιορισθεῖσα ἔκτοτε μόνον κατὰ τὰς ἐκλογάς, ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὅπερ ὄντως τιμᾷ τὴν ἡμετέραν κοινότητα, τῆς τυχόν ἀντιπολιτευσεως, μὴ παρεχούσης προσκόμματα μετὰ τὰς ἐκλογάς, ἀλλ' ἐγκαταλείπουσης ἐλευθέραν τὴν ἐνέργειαν τῆς Ἐπιτροπῆς, δὲν ἐπηρέασεν ὀλεθρίως.

Εὐχῆς ἔργον καὶ λίαν ἐπιθυμητὸν ἐστίν, ὅπως πάντοτε ἐν ἀγάπῃ, ὁμονοίᾳ καὶ συμπνοίᾳ ρυθμίζονται τὰ τῶν κοινοτήτων, χωρὶς νὰ ὑπάρχη ἀνάγκη συστήματός τινος· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον δυστυχῶς προῦποτίθησι τὸ δυνατόν τῆς ἀρσεως τῆς ποικιλίας καὶ διαφορᾶς τῶν αἰσθημάτων καὶ διανοημάτων μεταξύ τῶν ἀνθρώπων.

Τοσοῦτο σπουδαίου καὶ τοσοῦτο πολυτίμου ὑπάρχοντος τοῦ εὐεργετήματος τοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου ἡμῶν τῇ ἡμετέρᾳ κοινότητι, λίαν δικαίως καὶ ἐπαξίως ὀφείλεται πᾶς ἔπαινος, τιμὴ καὶ δόξα τοῖς Ἰδρυταῖς, Εὐεργέταις, Δωρηταῖς καὶ Μέλεσιν αὐτοῦ τοῖς συντελέσασιν εἰς τὴν ἰδρυσιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Πρὸ πάντων ὁμῶς, Σοί· τῷ Ἰδρυτῇ καὶ Μεγάλῳ Εὐεργέτῃ αὐτοῦ, τῷ πολλαχῶς συνδραμόντι καὶ ὑποστηρίζαντι τὸν εὐγενῆ σκοπὸν αὐτοῦ, καθὰ ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς ἀντελήφθην, ὁσάκις καὶ ἐμοὶ ἔτυχεν ὁ κληῖρος μετασχεῖν ἐν τῇ διοικήσει αὐτοῦ, μάλιστα δὲ χωρὶς κατ' οὐδὲν νὰ ὑστερῆς καὶ εἰς ἄλλας πλουσίας ἀγαθοεργίας. Σοί· ἀνή-ἐξαιρετικὴ τιμὴ καὶ δόξα. Σοί· ἐκ τῆς ἀκενώτου φιλομουσίας τοῦ ὁποίου, μετ' εὐλόγου ἐλπίδος πολλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀναμένει ἡ φίλη γενέτειρα.

Ὡς ἐλαχίστην τοίνυν ἔνδειξιν τιμῆς πρὸς Σὲ καὶ

τοῖς ἀδελφοῖς μέλεσι τοῦ Συλλόγου ἡμῶν, ἀφιερῶ τὸ νέον πόνημά μου, ὑπὸ τὸν τίτλον: «Πρόχειρον Νομικόν. Βιβλίον δεύτερον. Ἡ μνηστεία ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ὁρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ». Παρακαλῶ δὲ δέχθητε εὐμενῶς τὴν ἐξ εἰλικρινοῦς καὶ ἐνδομύχου ὑπολήψεως καὶ ἐκτιμήσεως πενιχρὰν ταύτην προσφορὰν.

Ἐν Χάλκῃ τῇ 24 Σεπτεμβρίου 1895.

Ἑρρωσο

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ

Ἄρχιμ. ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ.

Ἀπάντησις.

Σαράντα Ἐκκλησίαι τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1895.

Πανοσιολογιώτατε φίλε

Κύριε Μελισσηνέ,

Εἰς Χάλκην.

ὑπὸ ἐνδομύχου κατελήφθη συγκινήσεως ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῶν ὅσφ διδακτικῶν περὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἡμετέρων κοινοτήτων, τόσφ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα ἐκφραζουσῶν γραμμῶν τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 24 λήγοντος φιλικῆς Ἑμῶν.

Εἰς ἀπάντησιν δὲ προαγόμενος, ἐκφράζω τῇ Ἑμετέρῃ φίλῃ Πανοσιολογιότητι, τοῦτο μὲν τὰ θερμὰ συγχαρητήριά μου καὶ ἔπαινον ἐπὶ τῇ ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ ἐκδηλώσει εὐγενοῦς μερίμνης ὑπὲρ τῶν κοινῶν, τοῦτο δὲ τὰς πολλὰς μου εὐχαριστίας διὰ τὴν πραγματικῶς μεγάλην καὶ ὑψηλὴν τιμὴν, ἣν μοι ἀποδίδετε, εὐαρεστούμενοι ν' ἀφιερῶσητε τῇ ἀτομικῇ μου σμικρότητι καὶ τοῖς μέλεσι τοῦ ἡμετέρου Φιλεκπαιδευτικοῦ Συλλόγου τὸ σπουδαῖον καὶ πάσης συστάσεως ἄξιον Ἑμέτερον

ἔργον: «Πρόχειρον Νομικόν. Ἡ μνηστεία». Εἰ καὶ ἡ ἀφιέρωσις τοιοῦτου σπουδαιοτάτου συγγράμματος θὰ ἦτο ὀρθότερον νὰ ἐγίνετο μόνον ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου, συγκεντροῦντος ἐν ἑαυτῷ ἅπαντα τὰ μέλη, ἐν τούτοις, ἂν ἡ Ὑμετέρα φίλη Πανοσιολογιότης ἐπιμένῃ, ἐπιθυμοῦσα ἐξ ἄκρας συγκαταβάσεως καὶ συγγενικῆς ἀγάπης, ὅπως ἀναθέσῃ καὶ πρὸς με ἰδιαίτερος τὸ περισπούδαστον αὐτῆς σύγγραμμα, δὲν δύναμικι ἢ μετ' ἄκρας εὐγνωμοσύνης ν' ἀποδεχθῶ τὴν ὑψηλὴν καὶ μεγάλην ταύτην τιμὴν. Ἐκ τῶν προτέρων δὲ ἐκφράζων τὰς πολλὰς καὶ ἐνθέρμους εὐχαριστίας μου διατελῶ φιλικώτατα.

Τῆς Ὑμετέρας φίλης Πανοσιολογιότητος

Προθυμώτατος

Δ. ΔΟΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Διὰ τῆς μνηστείας, σκοπὸν ἐχούσης τὸν γάμον, παράγεται πλὴν τῶν ἐννόμων σχέσεων, στενὸς οἰκογενειακὸς δεσμὸς μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν τῶν μνηστῶν, σχέσις δὲ ἐξαιρετικῆς φιλίας καὶ οἰκειότητος τούτων· συνεπῶς εἰ καὶ ἡ μνηστεία τυγχάνει σύμβασις, διεπομένη κυρίως κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ περὶ ἐνοχῶν δικαίου, οὐχ ἥττον, ὡς ἐκ τῶν εἰρημένων σχέσεων καὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἠθικοῦ σκοποῦ αὐτῆς, κέκμηται ἐξαιρετικὴν σημασίαν· ὡς τοιαύτη δὲ ἀποτελεῖ θέμα ἄξιον ἰδιαζούσης σπουδαιότητος καὶ μελέτης. Τοῦτο δὲ ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἐξόχως ἐνδιαφέρον παρίσταται, ὅσῳ ἐκ τῆς ἀναπτύξεως σήμερον τῶν ἐκ τῆς μνηστείας οἰκογενειακῶν σχέσεων, ποικίλα προκύπτουσι ζητήματα, συνεχῶς καὶ σπουδαίως ἀπασχολοῦντα τοὺς ἐνδιαφερομένους πρὸς ἐξομάλυνσιν καὶ τοὺς ἀρμοδίους πρὸς νομικὴν λύσιν αὐτῶν.

Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος καὶ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν· ὅτι ἡ ἐν τῇ Ἐξαβιβλῷ τοῦ Ἀρμενοπού-

λου, τῷ Πηδαλλῷ καὶ τοῖς ἐπιστημονικοῖς συγγραμμάσιν ἔκθεσις τῶν περὶ μνηστείας θεμάτων, εἴτε ἐνεκεν τῆς συντομίας, εἴτε ἐνεκεν τῆς γλώσσης ἀνεπαρκῆς ἀποβαίνει πρὸς κατάληψιν καὶ εὐκόλον λύσιν τῶν περὶ μνηστείας ζητημάτων· καὶ ὅτι οὐκ ὀλίγαι περὶ μνηστείας κανονικαὶ διατάξεις μεταγενεστέρως ἐξεδόθησαν, προσέτι δὲ καὶ ἔθιμα ἐκράτησαν, προφανῆς παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐν ἐνὶ βιβλίῳ συλλογῆς καὶ κωδηκοποιήσεως πασῶν τῶν τῆ μνηστεία ἀναγομένων πολιτικῶν καὶ κανονικῶν διατάξεων καὶ τῶν κρατούντων ἐθίμων.

Ἡ κωδηκοποίησις αὕτη ἐστὶ σκοπὸς τοῦ ἀνὰ χεῖρας βιβλίου.

Ἐν αὐτῷ: α] Ἀπλουστάτη διαρσεις καὶ κατάταξις τῆς ὕλης, ἔκθεσις, μετὰ τὴν ἱστορικὴν ἀφήγησιν ἐκάστου περὶ μνηστείας θέματος, τί περὶ τούτου ἰσχύει **σήμερον**· καὶ πλείσται διασαφήσεις καὶ ἐρμηνεῖαι καθιστῶσιν εὐκόλον τὴν λύσιν πάντος περὶ μνηστείας ζητήματος.

β] Διάφοροι τύποι προικοσυμφώνων, αἰτήσεις λύσεως μνηστείας καὶ ἀποφάσεις λύσεως αὐτῆς, παρέχουσι πρόχειρον ὄδηγόν πρὸς εὐκόλον καὶ ἀλάνθαστον σύνταξιν οἰουδήτινος περὶ μνηστείας ἐγγράφου.

γ] Πρὸς κρείσσορα ἀπόδειξιν τοῦ κύρους τῶν ἐκτιθεμένων ἀναφέρονται ἐν ὑποσημειώσεσι παραπομπαὶ εἰς τὰς πηγὰς, μετὰ τινῶν χωρίων ἱερῶν διατάξεων.

δ] Χάριν τῶν ἀπλουστέρων προστίθεται ἐν τέλει κατὰ τὰ παλαιὰ διαγράμματα περιπτώσεις τινές, καθ' ἃς κωλύεται ὁ γάμος ἐν τῇ συγγενείᾳ καὶ ἀγχιστείᾳ· καὶ ἕτεραι περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐπιτρέπεται ὁ γάμος ἐν τῇ τριγενείᾳ, πλὴν τῶν ἐν τῷ Α' Βιβλίῳ ἐκτιθεμένων.

ε] Πρὸς μείζονα διαφώτισιν δημοσιεύονται δύο νεώτεροι Ἐκκλησιαστικαὶ Ἐγκύκλιοι, ἀφορῶσαι ζητήματα ἀναγόμενα εἰς τὸ Α' Βιβλίον.

Ἐν δὲ τῷ τέλει δημοσιεύονται κρίσεις τινές περὶ τοῦ «Προχείρου Νομικοῦ», ὡς ἀνάγνωσμα ἄξιον ἐνδιαφέροντος τιμος.

Τοιοῦτο τὸ περιεχόμενον τοῦ Β' Βιβλίου, οὐ βάσις πρὸς συναρμολόγησιν ἐχρησίμευσαν οἱ αἱ καὶ διὰ τὸ Α' Βιβλίον πηγαὶ (Βιβλ. Α', σελ. ιδ').

Ἡ ἐγκρισις δὲ τούτου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀπόφασις, ὅτι ἀποβαίνει «χρήσιμος ὄδηγός καὶ βοήθημα ἐν τοῖς ἡμετέροις Ἐκκλησιαστικοῖς Δικαστηρίοις καὶ τῷ ἱερῷ κλήρῳ, καὶ ὡς τοιοῦτον, ἐκπληροῦν τὸν ἐπιδιωκόμενον κοινωφελῆ σκοπὸν καὶ τυγχάνον ἄξιον πάσης συστάσεως» καὶ αἱ Μαν ἐνθαρρυντικαὶ κρίσεις περὶ τοῦ «Προχείρου Νομικοῦ» παρέχουσι τὴν ἐλπίδα, ὅτι θεραπεύει τοῦτο ὑπάρχουσαν ἔλλειψιν. Ὅθεν ἀναμείνω εὐμενῆ καὶ ἐνθαρρυντικὴν ὑποδοχὴν αὐτοῦ.

Περαιτέρων δὲ, ἐπὶ τῇ παρεχομένῃ ἐνκαιρία, ἐκφράζω τὰ ἀπείρου εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνης αἰσθήματά μου πρὸς τὸν εὐαγῆ κλῆρον, ἰδίᾳ

15'.

δὲ τῇ προσκυνητῇ μοι Αὐτῆς Θειοτάτῃ Παραγιό-
τητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κ. Ἀρθιμῷ, εὐδο-
κήσαντι παρασχεῖν μοι πᾶσαν ἐνθάρρυνσιν καὶ τῷ
ἄνωτέρῳ κλήρῳ, τῷ πολλαχῶς ἐκδηλώσαντι τὴν
πρὸς τὸ ἔργον ἐκτίμησιν καὶ πᾶσι τοῖς ὅπωςδὴ-
ποτε ἐπιδείξασιν ἐνδιαφέρον ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἔρρωσθε

Ἐν Χάλκῃ 7 Αὐγούστου 1895.

Ο ΠΙΟΝΗΣΑΣ

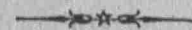
Ἀρχιμ. ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΝΟΜΙΚΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Β'

Ἡ ΜΝΗΣΤΕΙΑ

ΕΝ Τῃ ΑΝΑΤΟΛΙΚῃ ΟΡΘΟΔΟΞῃ ΕΚΚΛΗΣΙΑ



ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

§ 1.

Ὅρισμός τῆς μνηστείας.

Μνηστεία λέγεται ἡ σύμβασις, δι' ἧς συνομολογεῖ-
ται ἡ μέλλουσα σύναψις γάμου δύο προσώπων ἀντιθέτου
φύλου, ἥτοι ἄρρενος καὶ θήλεως¹.

1. «Μνηστεία ἐστὶ μνήμη καὶ ἐπαγγελία τῶν μελλόντων γάμων»
Βασιλικὰ ΚΗ', α', 1. — Ἀρμενόπουλος Δ', α', 2, (L 23). — «Μνη-
στεία ἐστὶν ἡ τῶν μελλόντων γενέσθαι γάμων ὑπόσχεσις» Ἀρμεν.
Δ', α', 1.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
§ 2.

Ἡ μνηστεία προπαρασκευὴ τοῦ γάμου.

Παρὰ Ρωμαίους, ἀπ' ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς, κατ' ἔθος ἡ μνηστεία προηγείτο τοῦ γάμου¹. Τὸ δὲ ἔθος τοῦτο ἐκράτησε καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς² καὶ διαφόροις ἄλλοις ἔθνεσι³. καὶ

ΣΗΜΕΡΟΝ

ὡς τοῖς πᾶσι δῆλον, ἡ μνηστεία προηγείται τοῦ γάμου καὶ προπαρασκευάζει αὐτόν.

Ἐν τούτοις ὅμως, δύναται νὰ τελεσθῇ γάμος, χωρὶς νὰ προὔπρχῃ μνηστεία⁴.

1. Μάκελδεϋ § 505. — Πολιτικὴ Ρωμαϊκὴ νομοθεσία Κ. Φρεαρίτου, σελ. 446.

2. Φωτίου Νομοκάνων τίτλ. ΙΓ', κεφ. 6', Ράλλη καὶ Ποτλῆ Σύσταγμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων. Τόμος Α', σελ. 288. — Αὐτ. Τόμ. Β', σελ. 285. — Νεαρ. Ἀλεξ. Κομνην. Ματθ. Βλασταρ. στοιχ. Γ. Αὐτ. Τόμ. 5', σελ. 181.

3. Γ. Κωνσταντίνου Λεξικὸν Ἀγίων Γραφῶν, σελ. 143.

4. Φωτ. Νομοκάν. τίτλ. ΙΓ', κεφ. 6', «ὡσπερ τοῖνον ἐπὶ τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων, οὐ λέγομεν ἄκυρον εἶναι τὸ γεγονός, μὴ δοθέντων ἀρραθῶνων, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος, κἂν ἀρραθῶν, ἥτοι μνηστεία οὐ προῆ, βέβαιον ἔσται καὶ ἀδιάσπαστον». Ρ. καὶ Π. Σύντ. Τομ. Α', σελ. 293. Ρώμ. Νομοθ. Κ. Φρεαρ. σελ. 446.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

§ 3.

Σύστασις τῆς μνηστείας.

1) Παρὰ Ρωμαίους.

Ἐν τῇ ἀρχαιοτέρῃ ἐποχῇ, παρὰ Ρωμαίους, ἡ μνηστεία ἐτελεῖτο κατὰ τύπον ἐπερωτήσεως¹. ὁ μνηστήρ ἠρώτα τὴν μνηστῆν, ἂν συναινῇ νὰ μνηστευθῇ αὐτόν, αὕτη δὲ ἐξέφραζε τὴν συναίνεσίν της, ἀπαντῶσα ῥητῶς. Κατ' ἔθος δὲ ὁ μνηστήρ ἔδιδε δῶρον εἰς τὴν μνηστῆν καὶ ἐπεσφραγίζετο ἡ συναίνεσις διὰ τοῦ φιλήματος.

Ὁ τύπος οὗτος τῆς συστάσεως τῆς μνηστείας, διατηρήθη μέχρι τοῦ 664 ἀπὸ κτίσεως Ρώμης. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐποχῆς ταύτης, ἀντὶ τοῦ πανηγυρικοῦ τύπου τῆς ἐπερωτήσεως, μᾶλλον εὐχρηστος ἀπέβη ἡ δι' ἀπλῆς συναινέσεως σύστασις².

2) Παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς.

Ἡ μνηστεία ἐτελεῖτο·

α') *Διὰ φιλήματος καὶ δόσεως ἀρραθῶνος·*

β') *Δι' ἱερολογίας· καὶ*

γ') *Δι' ἀπλῆς συμφωνίας.*

1. «sponsio» Ι. 2, 3 (23, 1), ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα «sponsus» καὶ «sponsa», ὡς ἐκ τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ μνηστῆρος καὶ τῆς πρὸς αὐτόν ὑποσχέσεως. Παραδείγματα τοιαύτης μνηστείας παρὰ Plaut. Aulul. I. 4, Curcul. v. 2.

2. Οἰκογεν. Κρασσῶ σελ. 28.

SISMANOGLIO
MEGARO

α') Διὰ φιλήματος καὶ δόσεως ἀρραβῶνος·

ἔτελεῖτο ἡ μνηστεία, γινομένου φιλήματος μεταξύ τῶν μνηστευομένων καὶ διδομένου ἀρραβῶνος· ἐὰν δὲ μετὰ μνηστευμένου τοιοῦτοτρόπως, χωρὶς νὰ λυθῇ ἡ μνηστεία, συνῆπτε τις γάμον, κατεδικάζετο ὡς μοιχός· ἂν καὶ ἐπέτρεπετο ἡ λύσις τῆς μνηστείας, παρεχομένης τῆς ποινῆς τοῦ προστίμου¹.

ΣΗΜΕΡΟΝ

ἐν τῇ τελέσει τῆς μνηστείας, συνήθως ἐμφιλοχωρεῖ δόσις ἀρραβῶνος, περὶ οὗ καὶ κατωτέρω· τὸ δὲ *φιλήμα* ἱστορικὴν ἀξίαν ἔχει.

β') Δι' ἱερολογίας·

ἡ ἱερολογία εἰσήχθη ἐν τῇ τελέσει τῆς μνηστείας, πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτῆς, συνήθως δὲ παρηκολούθει ταύτην *φιλήμα* καὶ ἀρραβῶν².

Περὶ τῆς ἱερολογουμένης μνηστείας, ἐθεσπίσθησαν τὰ ἐξῆς.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων ὁ σοφός (890—911), διὰ μὲν τῆς 74 Νεαρᾶς αὐτοῦ, ἀπηγόρευσε τὴν ἱερολογίαν ἐπὶ τῆς μνηστείας ἀνήθων, διὰ δὲ τῆς 109 ἐπέτρεψε τοῦτο βασιλικῇ ἀδείᾳ· δι' ἀμφοτέρων δὲ ὥρισεν, ὅτι αἱ ἱερολογούμεναι μνηστεῖαι ἔχουσιν ἰσχὺν γάμου καὶ λύονται μόνον, δι' οὓς λόγους καὶ ὁ γάμος³.

1. Καν. 98 Τρουλ. 5' Ο'κουμεν. Συνόδ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Β'. σελ. 538—539. — Ζωναρᾶς Αὐτ. σελ. 539. — Βηλασαμὸν Αὐτ. σελ. 541. — Ματθ. Βλάσταρ. Αὐτ. Τομ. 5' σελ. 180.

2. Φωτ. Νομοκάν. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Α', σελ. 288.

3. Φωτ. Νομοκάν. Αὐτ. σελ. 285. — Ματθ. Βλάσταρ. Αὐτ. Τομ. 5', σελ. 180.

Ὁ δὲ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός (1078—1118), διὰ Νεαρᾶς αὐτοῦ ἐν ἔτει 1084 ἐθέσπισεν, ὅτι αἱ ἱερολογηθεῖσαι μνηστεῖαι, τῶν ἐχόντων ἡλικίαν τὴν ὑπὸ τοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ὀριζομένην, ἦτοι τὴν τῶν ἐφήθων, εἶναι κυρίως μνηστεῖαι καὶ ἰσοδυναμοῦσι μὲ γάμον¹.

ΣΗΜΕΡΟΝ

κατηργημένης οὕσης τῆς ἱερολογίας ἐν τῇ μνηστείᾳ², τὰ ἀνωτέρω ἔχουσιν ἱστορικὴν ἀξίαν.

1. Φωτ. Νομοκάν. Τίτλ. Π', Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Α', σελ. 284—236. — Ἀρμεν. Δ', α', 12.

Τὸ δικαστήριον τοῦ Ἱπποδρόμου, δικάζον περὶ μνηστείας ἐδιχογνώμησεν. Οἱ μὲν ὑπεστήριζον, ὅτι δεόν νὰ δίδωνται τὰ συνομολογηθέντα κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας πρόστιμα καὶ νὰ λύεται ἡ μνηστεία, προβάλλοντες ὅτι ἂν δὲν γίνεται οὕτω, κατ' οὐδὲν θέλει διαφέρει ὁ γάμος ἀπὸ τὴν μνηστείαν· προσέτι δ' ὅτι, τὴν τοιαύτην λύσιν ὑποστηρίζει καὶ ἡ φύσις τοῦ ἀρραβῶνος. Οἱ δὲ ἐξ ἐναντίας, ὅτι αἱ μνηστεῖαι δεόν νὰ μένωσιν ἄλυτοι, προβάλλοντες ὅτι τὰ μεταξὺ ἐφήθων καὶ συναίνεσει αὐτῶν καὶ τῶν γονέων καὶ δι' ἱερῶν εὐχῶν ἐπισφραγισθέντα, δὲν πρέπει νὰ λύωνται διὰ δόσεως προστίμου. Διὸ ὁ Κουροπαλάτης καὶ μέγας δρουγγάριος τῆς Βίγλης Ἰωάννης ὁ Θρακῆσιος, ὑπέβαλεν ὑπόμνησιν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, δι' ἧς ἀναφέρων τὸν ἀνωτέρω διχασμὸν τοῦ δικαστηρίου, ἐρωτᾷ εἰς ποίαν γνώμην νὰ προστεθῇ, καθόσον ἑκατέρω ὀρθῇ φαίνεται αὐτῶ καὶ αἰτεῖται ἐρμηνείαν δι' ἀντιγραφῆς, λουούσης σαφῶς καὶ καθαρῶς τὴν ἀμφιβολίαν.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶν ὁ Ἀλέξιος, διὰ Νεαρᾶς ἐν ἔτει 1092, ἐμμένει εἰς τὰ προδιατεταγμένα· ἀπαγορεύει πρόστιμα ἐπὶ ἱερολογουμένων μνηστειῶν, αἵτινες καὶ κυρίως εἰσὶ μνηστεῖαι καὶ ἀποφαίνεται ῥητῶς, ὅτι αὗται λύονται ὡς καὶ ὁ γάμος Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Ε', σελ. 286—291.

2. Θεοφίλ. Καμπαν. Πρ. Νομ. σελ. 90. — Πατριαρχ. Ἐγκύκλ. Σεπτεμβρίου 1868. Ἴδε καὶ Βιβλ. Α', σελ. 189.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ ἱερὰ Σύνοδος δι' ἐγκυκλίου ἀπηγόρευσε τὴν ἱερο-

γ') Δι' ἀπλῆς συμφωνίας·

ἐτελεῖτο ἡ μνηστεία φιλῆ συναινέσει, ὅποτε εἴτε συνετάσσοντο προικοσύμφωνα, εἴτε ὄχι· δὲν ἐπηκολούθει δὲ φίλημα οὔτε δόσις ἀρραβῶνος. Καὶ πρόστιμον συνωμολογεῖτο, ἢ μὴ¹.

Περὶ τῶν τοιούτων μνηστειῶν, Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς θεσπίζει, ὅτι αὐταὶ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκριβολογίαν, μὴδὲ εἶναι, μὴδὲ ὀνομάζονται μνηστεία, ἀπλῶς δὲ ὡς ἀρέσκεια ἀνθρώπων, αἵτινες ἐπιτελοῦνται διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς συμφωνίας². Λύονται δὲ αὐταὶ, χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ποινὴν τῆς μοιχείας³. Ὄνομάζονται δὲ καὶ ψιλὰ σύμφωνα¹.

ΣΗΜΕΡΟΝ

δι' ἀπλῆς συμφωνίας τελεῖται ἡ μνηστεία, συντασσομένων ἢ μὴ προικοσυμφώνων, κατὰ τὰ τοπικὰ ἔθιμα καὶ συνομολογουμένου προστίμου, ἢ μὴ· δίδεται δὲ καὶ ἀρραβῶν· περιῶν καὶ κατωτέρω.

§ 4.

Ἀπαιτούμενα πρὸς ἔγκυρον σύστασιν τῆς μνηστείας.

Πρὸς ἔγκυρον σύστασιν τῆς μνηστείας ἀπαιτοῦνται·

τελεσίαν τῆς μνηστείας. Ἰερὸς Σύνδεσμος Ἔτος Α', 19 Ἰανουαρίου 1895 Ἀριθ. 10.

1. Βασ. ΚΗ', α', 2. — Ζῶναρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Β', σελ. 539. — Βαλσαμ. Αὐτ. σελ. 541.

2. Φωτ. Νομοκάν. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Α', σελ. 284—286. — Ἀρμεν. Δ', α', 12.

3. Ζῶναρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Β', σελ. 539. — Βαλσαμ. Αὐτ. σελ. 541. — Ματθ. Βλάσταρ. Αὐτ. Τομ. 5', σελ. 180.

4. Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 180. — Πρ. Νομ. Θεοφιλ. Καμπαν. σελ. 81.

α') Ἐλλειψις κωλύματος γάμου·

β') Συνειδήσις τῶν πραττομένων·

γ') Συναιρέσις.

α') Ἐλλειψις κωλύματος γάμου.

Ὅ,τι κωλύει τὸν γάμον, κωλύει καὶ τὴν μνηστείαν· ἐπομένως πρὸς ἔγκυρον σύστασιν τῆς μνηστείας, ἀπαιτεῖται νὰ μὴ ὑπάρχη κώλυμα γάμου.

Ἐξαιροῦνται καὶ δὲν κωλύουσι τὴν μνηστείαν, τὰ ἐξῆς πρόσκαιρα κωλύματα τοῦ γάμου·

1) Ἡ ἔλλειψις ὠρισμένης ἡλικίας· καὶ

2) Τὸ πένθιμον ἔτος.

Τὸ πρόσκαιρον κώλυμα τοῦ γάμου, ἐκ τῆς ἐπιτροπείας καὶ κηδεμονίας, εἶναι κώλυμα καὶ διὰ τὴν μνηστείαν¹.

ΣΗΜΕΡΟΝ

περὶ ἐλλείψεως κωλύματος γάμου, διὰ τὴν ἔγκυρον τέλεσιν τῆς μνηστείας, ἰσχύουσι τὰ ἄνω, ὡς ἐξετέθησαν².

1. (L Π. 23. 3). — Βασ. ΚΗ', α', 13. — Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 184—185. — Πρ. Νομ. 1, 12, 3. — Μ. Γεδεὼν Κανονικ. διατάξεις Τομ. Α', σελ. 402—403.

2. Πρὸς πρόληψιν ἀτοπημάτων καὶ παρανομιῶν ἀνάγκη, ὅπως πρὸ τῆς συνάψεως τῆς μνηστείας, προηγεῖται ἔρευνα καὶ ἐξακριβωσις, ὅτι δὲν ὑπάρχει κώλυμα γάμου, μεταξὺ τῶν προσώπων, ἅτινα πρόκειται νὰ μνηστευθῶσι· τοῦτο δὲ δέον αὐστηρῶς νὰ τηρῆται καὶ νὰ μὴ ἀναβῆται ἢ ἐξετάσις εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, ὡς γίνεται πολλοῦ. Σημειοῦται τοῦτο, ἵνα ἐπιστηθῆ ἡ προσοχὴ τῶν ἀρμοδίων· καθότι ἡ πείρα διδάσκει, ὅτι μετὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας, ὑπάρχοντος κωλύματος γάμου, δυσχερεστάτη ἀποβάνει ἡ πρόληψις τῆς παρανομίας· μάλιστα δὲ συναπτομένης μνηστείας ἐγγάμου προσώπου.

β') Συνειδήσεις τῶν πραττομένων.

Παρά Ρωμαίους καὶ Βυζαντινοὺς, πρὸς ἔγκυρον σύστασιν τῆς μνηστείας, ὑπάρχει ἰκανότης τῶν μνηστευομένων, ὅτε οὗτοι ἔχουσι συνείδησιν τῶν πραττομένων· λογίζονται δὲ, ὅτι ἔχουσι συνείδησιν καὶ νοοῦσι τὸ γινόμενον, οἱ ὑπερβάντες τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν, ἤτοι οἱ ἔχοντες συμπεπληρωμένον τὸ ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας των¹.

Δέων ὁ σοφὸς διὰ τῆς 56 Νεαρᾶς αὐτοῦ, ἐθέσπισε νὰ μὴ γίνωνται μνηστεῖαι εἰς ἡλικίαν μικροτέραν τῶν ἐπτὰ ἐτῶν· περὶ δὲ τῶν μεθ' ἱερολογίας τελουμένων, ὠρισεν ἡλικίαν, διὰ μὲν τοὺς ἄρρενας τὸ 14 ἔτος, διὰ δὲ τὰς θήλειαις τὸ 13. Διὰ δὲ τὰς μνηστείας, αἵτινες συνάπτονται ἀπὸ τοῦ 7—14 ἢ 12 ἔτους τῆς ἡλικίας, ἐθέσπισεν, ὅτι αὗται δὲν κατέχουσι τάξιν ἐνόμων μνηστειῶν, ἀλλ' ἔχουσι ἰσχὺν συμβολαίου καὶ συνεπειᾶς τούτων ἐπιφέρουσι².

Τὸ αὐτὸ ἐθέσπισε καὶ Ἀλέξιος ὁ Κομνηνὸς διὰ Νεα-

δύσκολος, ἢ μᾶλλον ἀδύνατος ἀποβαίνει κατόπιν ἢ διάλυσις τῆς μνηστείας καὶ ἡ μετὰ τῆς συζύγου του συμφιλιώσις τοῦ μνηστευθέντος ἤδη ἐγγάμου. Ὑπάρχουσι παραδείγματα, καθ' ἃ ἔγγραμα πρόσωπα, διαμένοντα μακρὰν τῆς πατρίδος των ἐμνηστεύθησαν· ἡ δὲ ποιότης μνηστεία των κατέστη ἡ κυρία αἰτία τῆς ἀποτυχίας συμβιβασμοῦ καὶ συμφιλιώσεως μετὰ τῆς συζύγου των.

1. Μάχελδ. § 505. — L 14 de spons. — «Ὁ τὸ γινόμενον νοῶν καλῶς μνηστεύεται, τουτέστιν ὁ μὴ ὢν ἥττων τῶν ἐπτὰ ἐτῶν» Βασ. ΚΗ', α', 12. — Ἀρμεν. Δ', α', 10. — Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 184. — Ἀλεξ. Πατριάρχ. Κωνσταντ. Αὐτ. Τομ. Ε', σελ. 35· προστίθησι δὲ «ἡ μὲν ἥττων τῶν ἐπτὰ ἐνιαυτῶν, διακρίσεως ἐντελοῦς ἀμοιρεῖ» αὐτόθι.

2. Φωτ. Νομοκάν. Τιτλ. ΙΓ', κεφ. Β', Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Α', σελ. 285—288. — Ἀρμεν. Δ', α', 11.

ρᾶς, ὀρίσας ὅμως διὰ τὰς θήλειαις ἡλικίαν 12 ἐτῶν ἐπὶ ἱερολογουμένων μνηστειῶν¹.

Ἐν τῷ Κανονικῷ δικαίῳ, ἐν ᾧ ἐπεκράτησε πνεῦμα καταργήσεως τῆς ἱερολογίας ἐν τῇ μνηστείᾳ (§ 3.), ὠριμώτερα ἡλικία ὀρίζεται πρὸς ἔγκυρον σύστασιν τῆς μνηστείας.

Γρηγόριος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ ἀπὸ Σμύρνης ἀπεφάνθη, ἵνα μηδεμίαν μνηστεία γίνεται ἀνηλίκου ὄντος τοῦ γαμβροῦ ἢ τῆς νύμφης, διότι «ἐν τοῖς ἀνηλίκοις οὐκ ἂν εἴη καὶ ἡ ὀρθὴ συγκατάνευσις²».

Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Σερρών. ἐν ἔτει 1868, διέταξεν, ἵνα συγκροτῆται μνηστεία, τῶν μνηστευομένων ἐχόντων τὴν νόμιμον ἡλικίαν³.

Κανονικὴ διάταξις, ἐκδοθεῖσα ἐν ἔτει 1882, κατὰ Ἰούλιον, ὀρίζει διὰ τὴν τέλεσιν μνηστείας, ἡλικίαν 14 μὲν ἐτῶν διὰ τὰς νεάνιδας, 18 δὲ διὰ τοὺς νέους⁴.

Ἐτέρα κανονικὴ διάταξις, ἐν ἔτει 1887 θεσπίζει, ἵνα ἀποφεύγωνται ἐν ἁώρῳ ἡλικία αἱ μνηστεῖαι⁵.

ΣΗΜΕΡΟΝ

διὰ τὴν ἡλικίαν, ἥτις ἀπαιτεῖται ὅπως ἡ μνηστεία ἦναι ἔγκυρος καὶ ἔχη νομίμους συνεπειᾶς, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν τὰ τοπικὰ ἔθιμα.

γ') Συναιρέσεις.

Ὅπως τὸ κύρος παντὸς συναλλάγματος ἀπαιτεῖ συναί-

1. Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5'. σελ. 181. — Αὐτ. Τομ. Ε', σελ. 290.

2. Μ. Γεδεῶν Κανονικαὶ διατάξεις Τομ. Α', σελ. 312.

3. Αὐτόθι σελ. 400.

4. Κλείς Καραβοκυροῦ σελ. 66.

5. Μ. Γεδεῶν Κανονικ. διατάξεις Τομ. Α', σελ. 402.

SISMANOGLIO

νεσιν τῶν συναλλασσομένων, οὕτω καὶ ἐν τῷ συναλλάγματι τῆς μνηστείας, ἀπαιτεῖται συναίνεσις ἐξ ἑκατέρων τῶν συναλλασσομένων μερῶν. Περὶ τούτου κρατοῦσι τὰ ἐξῆς·

α') Ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τῶν μνηστευομένων¹.

β') Ἄν οἱ μνηστευόμενοι ἦναι ὑπεξοβιοι, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ συναίνεσις τῶν ἐχόντων αὐτοὺς ὑπεξουσίους².

Προκειμένου δὲ περὶ ἐξασκήσεως τῆς πατρικῆς ἐξουσίας, κατὰ τὴν σύστασιν τῆς μνηστείας, αὕτη καὶ ἐνταῦθα ὅπως καὶ ἐν τῷ γάμῳ παρίσταται περιορισμένη.

Περὶ τούτου κρατοῦσι τὰ ἐξῆς·

1) Ὁ ἐνασκῶν ἐξουσίαν, πατὴρ ἢ πάππος, δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς ὑπεξουσίους, νὰ συνάψῃ μνηστείαν, ἢ ἀποστέρουσι καὶ ἀποστρέφονται³.

Ἐνταῦθα ὁμως ὑπάρχει διαφορὰ, μεταξὺ τοῦ ὑπεξουσίου καὶ τῆς ὑπεξουσίας, ἢ ἐξῆς·

Ὁ ὑπεξούσιος, ὁ ἀποποιούμενος καὶ ἀρνούμενος τὴν σύναψιν τῆς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του προτεινομένης μνηστείας, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἀρνήσεώς του· δύναται νὰ ἀπαντήσῃ δὲν θέλω, διότι δὲν θέλω⁴.

Ἡ ὑπεξουσία δὲν δύναται νὰ ἀντείπῃ εἰς τὴν βούλησιν τοῦ πατρὸς τῆς, πλὴν ἂν τὸ προτεινόμενον πρόσωπον,

1 L. 11, 13 (23, 1). — Βασ. ΚΗ', α', τ. — Ἀρμεν. Δ', α', 6. — Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 184.

2. L. § 1 (23, 1) L. 23, 2. — Βασ. ΚΗ', δ', 2. — Ἀρμεν. Δ', α', 3. — Ρ. καὶ Π. Συντ. Α', σ. 310—5', σ. 184.

3. Βασ. ΚΗ', α', 11. — Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 184.

4. L. 12, 14, G. (5, 4). — Βασ. ΚΗ', α', α', 11. — Ἀρμεν. Δ', α', 7. — Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 184.

ὡς ὑποψήφιος μνηστήρ, ἦναι ἀνάξιον καὶ αἰσχρὸν τοὺς τρόπους, ἢ δηλώσῃ κατ' αὐτοῦ ἰσχυρὰν ἀποστροφήν¹.

2) Ἐὰν μεταξὺ πλειόνων μνηστήρων ἴσης ἀξίας, διαφωνήσῃ ἡ κόρη, προτιμᾶται ἡ γνώμη αὐτῆς².

3) Ἄν ὁ πατὴρ δὲν ἐναντιοῦται ρητῶς εἰς τὴν μνηστείαν, ἢν ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ στέργει, ἢ μὴ ἐναντίωσις του θεωρεῖται συναίνεσις³.

Εἰς τὴν συναίνεσιν δὲ τοῦ πατρὸς, δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ συναίνεσις τῆς μητρὸς⁴.

4) Οἱ ὑπεξούσιοι ὁσάκις δὲν ἀντιλέγουσι ρητῶς εἰς τὴν προτεινομένην αὐτοῖς μνηστείαν, ἢ σιωπῇ αὐτῶν θεωρεῖται συναίνεσις⁵.

5) Ὅταν ὁ πατὴρ ἄνευ λόγου, ἐμποδίζῃ τὴν μνηστείαν τῶν ὑπεξουσίων αὐτοῦ (θεωρεῖται δὲ ὅτι ἐμποδίζει αὐτήν, ὅταν δὲν καταβάλῃ τὴν ἀπαιτουμένην φροντίδα), ἀναπληροῦται ἡ συναίνεσις αὐτοῦ παρὰ τοῦ δικαστοῦ⁶.

Ἡ μετὰ τὴν μνηστείαν συναίνεσις τοῦ πατρὸς, αἶρει τὴν ἀκυρότητα αὐτῆς, ὅτε καὶ ἀκολουθοῦσιν αἱ νόμιμοι συνέπειαι αὐτῆς⁷.

Ἡ πατρικὴ συναίνεσις εἶναι περιττή·

1) Ἐπὶ τῶν αὐτεξουσίων.

1. L. 12 (23, 1). — Βασ. ΚΗ', α', 10. — Ἀρμεν. Δ', α', 6. — Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 184.

2. Βασ. ΚΗ', ε', 34.

3. Βασ. ΚΗ', α', 5. — Ἀρμεν. Δ', α', 3.

4. Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 184.

5. Ἀρμεν. Δ', α', 6. — Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. 5', σελ. 184.

6. L. 19 de ritu (23, 2). — Βασ. ΚΗ', δ', 11. — Ἀρμεν. Δ', δ', 10, 25.

7. L. 68 de jure dot (23, 3) Βασ. ΔΘ', α', 64.

Οἱ αὐτεξούσιοι δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς συναινέσεως ἄλλων, πρὸς σύναψιν μνηστείας· μόνη ἡ συναίνεσις των ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο¹.

Ὡς πρὸς τὴν θυγατέρα ὁμως, καὶ ὅταν γίνῃ αὐτεξούσια, μετὰ τὴν χειραρεσίαν, ἀναγκαία ἐστὶν ἡ πατρικὴ συναίνεσις μέχρις ἐνηλικιότητος. Μετὰ δὲ τὴν ἐνηλικιότητα μνηστεύεται ἐλευθέρως, ἄνευ συναινέσεως ἄλλου².

2) Ἐπὶ τῆς αἰχμαλωσίας, ἢ ἀφανείας, ἢ φρενοβλαβείας τοῦ πατρὸς.

Ἀναπληροῦται ὁ πατὴρ διὰ τοῦ πάππου. Ἐν ἐλλείψει δὲ καὶ αὐτοῦ, ἀναπληροῦται ἡ πατρικὴ συναίνεσις διὰ τοῦ ἐπάρχου τῆς πόλεως, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις διὰ τῶν ἀρχόντων ἢ τῶν Ἐπισκόπων, συμπραττόντων τῶν τε κηδεμόνων τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἐπισημοτέρων συγγενῶν³.

Περὶ τῶν ὑπὸ ἐπιτροπείαν καὶ κηδεμονίαν.

Διὰ τὴν σύστασιν μνηστείας, τῆς ὑπὸ ἐπιτροπείαν καὶ κηδεμονίαν ὀρφανῆς, ἀπαιτεῖται·

1) Ἡ συναίνεσις τῆς ὀρφανῆς. Ὁ ἐπίτροπος δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ καὶ μνηστεύσῃ αὐτὴν μὴ θέλουσαν⁴.

2) Ἡ συναίνεσις τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ συμβουλίου (πλησιεστέρων συγγενῶν). Ἐν περιπτώσει δὲ διαφωνίας, ἀποφαίνεται ἡ ἀρμοδιὰ ἀρχῆ⁵.

1. Ἀρμεν. Δ', δ', 12.

2. Βασ. ΚΗ', ε', 21. 35. — ΔΗ', δ', 34. α', 8. — Ἀρμεν. Δ' θ', 9. — Δ', δ', 17.

3]. Βασ. ΚΗ', α', 19, δ', 37. — Ἀρμεν. Δ', α', 22.

4. Βασ. ΚΗ', α', 3. — Ἀρμεν. Δ', α', 4. — Πρ. νομ. 14. 3. — Μιτθ. Βλάστ. P. καὶ Π. Σύντ. Τόμ. 5', σελ. 184.

5. L. 6, de spons (23. 1). — Βασ. ΛΖ', α', 4. — Ἀρμεν. Δ', α', 4. — L. 1. C, de nupt (3. 4). — Βασ. ΚΗ', δ', 25. — Ἀρμεν. Δ', δ', 20.

Καὶ μετὰ τὴν ἡβὴν δὲ, πλὴν τῆς συναινέσεως τῆς κόρης, ὀρφανῆς πατρὸς, ἀπαιτεῖται ἡ σύμπραξις τοῦ οἰκογενειακοῦ συμβουλίου.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸν κηδεμόνα, τούτου ὡς ἐπιμελουμένου μόνον τῶν πραγμάτων καὶ οὐχὶ τοῦ προσώπου, ἡ συναίνεσις δὲν εἶναι ἀναγκαία¹.

Κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διάταξιν τοῦ ἔτους 1887 ὀρίζεται, ἵνα κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας, ζητεῖται ἡ συναίνεσις τῶν μνηστευομένων καὶ τῶν γονέων καὶ κηδεμόνων, ἂν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι².

ΣΗΜΕΡΟΝ

περὶ συναινέσεως ἐν τῇ μνηστείᾳ κρατοῦσι τὰ ἀνωτέρω ὡς ἐξετέθησαν³

§ 5.

Δήλωσις τῆς συναινέσεως.

Ἡ συναίνεσις πρὸς σύναψιν τῆς μνηστείας δηλοῦται·

1) Ἐγγράφως.

2) Ἀγράφως⁴.

1. Κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ κώδικος L 20, de ritu (23. 2). — Βασ. ΚΗ', δ', 12. — L 8, 20. C de nupt. (5. 4). — Βασ. ΚΗ', δ', 29. 35. — Ἀρμεν. Δ', δ', 11.

2. Μ. Γεδεών, Κανονικαὶ διατάξεις Τόμ. Α', σελ. 402.

3. Ἡ πρὸς μνηστεῖαν καὶ γάμον συναίνεσις κατ' οὐσίαν οὐδὲν διαφέρει, διότι ὁ εἰς τὸ ἐν συναινῶν συναινεῖ καὶ εἰς τὸ ἕτερον, δι' ὃ καὶ ἐπὶ ἀμφοτέρων τὰ αὐτὰ κρατοῦσι. L 7, § 1. L 11 (23, 1). Ἀρμεν. Δ', α', 1. 6.

4. Ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι τῆς ἐπιτροπείας καὶ κηδεμονίας, ἐνασκουμένης πρὸς τοῦ αὐτοῦ προσώπου σήμερον παρ' ἡμῶν, ἡ συναίνεσις τοῦ κηδεμόνος, ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτος, ἀναγκαία ἐστὶ, συνωδὴ καὶ τῇ ἄνω διατάξει τοῦ 1887.

4. Βασ. ΚΗ', α', 5. — Ἀρμεν. Δ', α', 2. Δ', δ', 14. — Μιτθ. Βλάστ. P. καὶ Π. Σύντ. Τόμ. 5', σελ. 183.

1. Ἐγγράφως.

Ἐγγράφως δηλοῦται ἡ συναίνεσις·

α') Δι' ἐγγράφου.

β') Δι' ἐπιστολῆς¹.

α') Δι' ἐγγράφου,

δηλοῦται ἡ συναίνεσις, ὡσάκις πρὸς ἀκριβεστέραν πιστοποίησησιν καὶ μείζονα ἀπόδειξιν τῆς συστάσεως τῆς μνηστείας, συντάσσεται ἐπὶ τούτῳ ἔγγραφο.

Ἡ δι' ἐγγράφου πιστοποίησησιν τῆς συστάσεως τῆς μνηστείας, ὀρίζεται καὶ διὰ διαφόρων κανονικῶν διατάξεων, μάλιστα δὲ, πρὸς μείζονα βεβαίωσιν καὶ ἀπόδειξιν αὐτῆς, σὺν τῷ ἐγγράφῳ διατάσσεται καὶ ἡ παρουσία προσώπων τινῶν.

Καλλίνικος ὁ Ἀκαρνᾶν Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὥρισε «τοὺς ἀρραβῶνας γίνεσθαι μόνον τῇ εἰδήσει τοῦ Ἀρχιερέως . . . καὶ προικοσύμφωνον γράφεσθαι, διαλαμβάνον τὴν ποσότητα τῆς προικὸς . . . καὶ ἐγγράφεσθαι τὸ ἴσον τοῦ προικοσυμφώνου, τῷ τῆς Μητροπόλεως κώδικι· καὶ τοὺς τοιοῦτους ἀρραβῶνας ἔχειν τὸ βέβαιον»².

Γρηγόριος ὁ ΣΤ' διὰ διατάξεως αὐτοῦ ἐν ἔτει 1868 ἐθέσπισεν, ἵνα ἡ μνηστεία γίνηται ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου καὶ δύο τῶν προκριτοτέρων τῆς ἐνορίας· συντάσσονται δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀρραβῶνων, ἧτοι τῆς συνέψεως τῆς μνηστείας, καὶ τὰ ἀμοιβαῖα προικοσύμφωνα, ὑπογραφόμενα παρ' ἐκατέρων τῶν μερῶν καὶ μαρτυρούμενα ὑπὸ τῶν παρευρισκομένων, ἧτοι τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου καὶ τῶν προκρίτων³.

1. Βασ. ΚΗ', α', 14. — Ἀρμεν. Δ', α', 19.

2. Μ. Γεδεών Κανονικαὶ διατάξεις. Τόμ. Β', σελ. 403 — 405.

3. Αὐτόθι, σελ. 400 — 401.

ΣΗΜΕΡΟΝ

ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν χρήσει ἐστὶν ἡ δι' ἐγγράφου πιστοποίησησιν τῆς συνάψεως μνηστείας¹.

Τὸ ἔγγραφο τὸ πιστοποιοῦν τὴν σύστασιν τῆς μνηστείας, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀναφέρεται, καλεῖται προικοσύμφωνον². συντάσσεται δὲ κατὰ τοὺς ἀκολούθους τύπους.

Τύποι προικοσυμφώνων.

Α'. Τύπος προικοσυμφώνου, συντασσομένου ἐν συμβολαιογραφείῳ Μητροπόλεως ἢ Ἐπισκοπῆς.

Σήμερον . . . ἡμέραν . . . παραστάντες ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ . . . ἐκπληροῦντος συνάμα καὶ χρεὴ συμβολαιογράφου ἐν τῇ Μητροπόλει . . . (ἢ Ἐπισκοπῇ . . .) ἔνθεν μὲν ὁ . . . κάτοικος . . . ἔνθεν δὲ ὁ . . . κάτοικος . . . ἀμφοτέροι γνωστοί μοι (ἢ ἀγνωστοί μοι, ὧν τὴν ταυτότητα μοὶ ἐβεβαίωσαν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα), ἐδήλωσαν ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τῶν συνυποφαινομένων μαρτύρων . . . γνωστῶν μοι καὶ εἰς οὐδεμίαν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξαίρεσιν ὑποκειμένων, ὅτι συνεβάλλοντο πρὸς ἀλλήλους ὡς ἐξῆς.

1. Αἱ νεώτεροι διατάξεις ἐπιβάλλουσι τὴν σύνταξιν προικοσυμφώνων, πρὸς πιστοποίησησιν τῆς τελέσεως μνηστείας· μολοντοῦτο ἐξ ἐπιεικείας καὶ συγκαταβάσεως, τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἄνευ προικοσυμφώνων συναφθεῖσαν μνηστείαν, ἔνθα κατὰ τοπικὸν ἔθος, ἄνευ προικοσυμφώνων τελεῖται ἡ μνηστεία.

Καλὸν εἶναι παντελῶς νὰ ἐκλείψῃ τὸ ἔθιμον τοῦτο, καθόσον οὐχὶ σπανίως ἐπιζήμιον ἀποδίνει.

2. Παρὰ Βυζαντινοῖς ἐκκλοῦντο δεσμωτικὰ χαρτῖα Ζωναράς Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Β' σελ. 539. — Βαλσαμῶν αὐτόθι σελ. 541.

Ἐπιστολή δὲ δύναται νὰ ᾖ μία, ἢ καὶ πλείονες¹.

2. Ἀγράφως.

Ἀγράφως δηλοῦται ἡ συναίνεσις πρὸς σύστασιν τῆς μνηστείας.

α') Προφορικῶς.

β') Σιωπηρῶς.

α') Προφορικῶς.

Ὅπότεν οἱ μνηστευόμενοι, ἢ καὶ ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων ἡ συναίνεσις εἶναι ἀναγκαία, διὰ λόγων ἐκφράζουσι τὴν συναίνεσιν των· δύναται δὲ νὰ δηλωθῇ ἡ συναίνεσις καὶ διὰ μόνης τῆς λέξεως *καὶ*, ὅποτε συνίσταται ἡ μνηστεία, ἅμα ἡ τοιαύτη διὰ τοῦ νὰ παραδοχῇ τῆς προτάσεως, πρὸς σύναψιν τῆς μνηστείας, γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν προτείναντα².

β') Σιωπηρῶς.

Ὅταν οἱ μνηστευόμενοι, ἢ καὶ ἐκεῖνοι, ὧν ἡ συναίνεσις εἶναι ἀναγκαία, δὲν ἀντιλέγωσιν εἰς τὴν προτεινομένην μνηστείαν, ἢ διὰ πράξεων δηλοῦται ἡ συναίνεσις των· φανερόν ὅμως, ὅτι πράξις τις, διὰ νὰ γίνῃ δεκτὴ ὡς δήλωσις συναίνεσεως πρὸς μνηστείαν, ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδηλοῖ αὐτὴν (τὴν συναίνεσιν) σαφῶς· συναίνεσις δὲ, δὲν εἶναι πάντοτε, ὡς ἐφρόνησάν τινες τὸ φίλημα, ἢ ὁ δακτύλιος, ὁ διδόμενος εἰς τὴν κόρην, διότι ἀμφότερα πολλάκις λαμβάνουσι χώραν, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διαθέσεως πρὸς γάμον³.

1. Βασ. ΚΗ', α'. — Ἀρμεν. Δ', α', 19. — Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. ζ', σελ. 183.

2. Οἰκογεν. Παπ. σελ. 82.

3. Οἰκογεν. Παπ. σελ. 82.

ΣΗΜΕΡΟΝ

περὶ δηλώσεως τῆς συναιδέσεως, ἐν τῇ τελέσει τῆς μνηστείας, προφορικῶς ἢ σιωπηρῶς, κρατοῦσι τὰ ἄνω ὡς ἐξετέθησαν.

Ἡ μνηστεία συνάπτεται, παρόντων τῶν συναπτομένων καὶ ἀπόντων, δι' ἀγγέλου, ἢ καὶ διὰ παρενθέτου προσώπου¹.

§ 6.

Ἡ συνκίνεσις δέον ἐκατέρωθεν νὰ δίδεται μετὰ σπουδαιότητος, περισκέψεως καὶ ἐλευθέρας θελήσεως· τουτέστι νὰ ᾖ ἐλευθέρᾳ ἀπὸ γεγονότα, ἀποκλείοντα ἢ πλημμελῆ καθιστῶντα τὴν βούλησιν.

Γεγονότα ἀποκλείοντα ἢ πλημμελῆ καθιστῶντα τὴν βούλησιν εἰσὶν.

Ἡ βία·

Ἡ πλάνη·

Ὁ δόλος.

Περὶ τῆς βίας, πλάνης καὶ δόλου συναίνεσεως, κρητεῖ ἐν τῇ μνηστείᾳ ὅ,τι καὶ ἐν τῷ γάμῳ.

Καθόσον δὲ ἐν τῷ Α' βιβλίῳ, λίαν συνοπτικῶς ἐξετέθησαν τὰ περὶ τούτων (σελ. 226), ἀνγκυκία παρίσταται ἐνταῦθα ἢ ἐπὶ τὸ ἐκτενέστερον ἐκθεσις αὐτῶν.

1. L. 18 (23, 1). — Ἀρμεν. Δ', α', 19, 20.

A') Βία¹.

Ἡ βία ἀναιρεῖ τὴν ἐλευθέραν θέλησιν, ἄνευ τῆς ὀποίας, οὐδὲν συνάλλαγμα δύναται ἐγκύρως νὰ συγκροτηθῆ.

Ἐθεν ὑπαρχούσης βίας, δὲν συνίσταται ἔγκυρος μνηστεία.

Βία ὑπάρχει ἐν τῇ συνάψει τῆς μνηστείας, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβάσεων, ὅτε δὲν εἶναι ἔγκυρος αὕτη.

1] Ὄταν ἐνεργῆ τις, οὐχὶ ἐλευθέρᾳ θελήσει, ἀλλ' ὡς ὑλικὸν ὄργανον ἐτέρου.

2] Ὄταν τις, οὐχὶ ἐλευθέρᾳ θελήσει, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος, πρὸς ἀποφυγὴν ἐπικειμένου ἀφεύκτου κινδύνου σώματος, ἢ ζωῆς, ἀγνείας, ἢ ἐλευθερίας αὐτοῦ, ἢ τῶν ἐξ αἵματος ἀνιόντων, κατιόντων ἢ τῶν ἀδελφῶν, συνάπτῃ μνηστείαν².

Πότε ἄλλοτε ὑπάρχει βία, κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας, ἀνήκει εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ.

Δὲν θεωρεῖται δὲ ὑπάρχουσα βία·

1] Ὄταν τὸ ἀπειλούμενον κακόν, ὅπως συνκινέσῃ τις εἰς μνηστείαν, ἢν ἀποστέργῃ, δὲν εἶναι ἐπικείμενον ἢ ἀναπόδραστον· ἄνευ ἀνάγκης δὲ ὑποχωρεῖ ὁ ἀπειλούμενος, δεικνύων μᾶλλον εὐκαμψίαν θελήσεως ἢ καταναγκασμόν³.

2] Ὄταν ὁ ἀπειλῶν, ὅτι θὰ πράξῃ τὸ κακόν, δὲν ἔχῃ τὴν πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενην ἰκνότητά.

3] Ὄταν τὰ τέκνα, διὰ νὰ μὴ λυπήσωσιν, ἢ δυσαρρεστή-

1. Βία εἶναι ἀπειλὴ δεινῶν, γινομένη ἐπὶ σκοπῶν νὰ παρακινήθῃ τις, διὰ τοῦ ἐντεῦθεν ἐγειρομένου φόβου, εἰς πράξιν ἢ παράλειψιν. Μάκελδεῦ σελ. 167.

2. Γεν. Ἀρχ. Παι. § 259, 269.

3. Οἰκογεν. Καλλιγ. σελ. 66.

σωσι τοὺς γονεῖς τῶν συναινῶσιν εἰς μνηστείαν, ἢν δὲν θέλουσι.

4] Ὄταν τὰ τέκνα ἀπειλῶνται ὑπὸ τῶν γονέων τῶν, ὅτι θὰ ἀποκληρωθῶσιν, ἂν δὲν συνάψωσι τὴν προτεινομένην αὐτοῖς μνηστείαν καὶ ἐνδίδουσιν ἄκοντα.

5] Ὄταν τις συναινῆ εἰς μνηστείαν, ἢν δὲν θέλει, ὅπως παράσχῃ ἰκανοποίησιν, ἢν ἀπαιτεῖ ἕτερος· λ. χ. συγγενῆς τις προσβληθείσης κόρης, προσκαλεῖ εἰς μονομαχίαν τὸν προσβλόντα, οὗτος δὲ πρὸς ἀποφυγὴν ταύτης, μνηστεύεται τὴν κόρην.

Προδήλως δὲ καὶ ἐνταῦθα, ἢ ἐκτίμησις τῶν γεγονότων, πότε ταῦτα παρουσιάζουσιν ἔλλειψιν βίας, ἐν ἐκάστη περιπτώσει, ἀνήκει εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ¹.

B') Πλάνη².

Τὸ σπουδαιότερον τῆς βουλήσεως ἐλάττωμα εἶναι ἡ πλάνη, ἐξ ἧς ἐπέρχεται ἀντίφασις τῆς συνειδήσεως πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν ἀλήθειαν.

Ἐν ἀπορίᾳ εἰδικῶν περὶ γάμου καὶ μνηστείας διατάξεων, κρατεῖ καὶ ἐνταῦθα ἢ ἐπὶ τῶν συμβάσεων ἀρχή, καθ' ἣν ἢ περὶ τὰ οὐσιώδη πλάνη ἀποκλείει τὴν συναίνεσιν. Ἄλλ' ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ γάμου, ἄλλα τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ ἄλλα τὰ ἐν ταῖς συμβάσεσιν οὐσιώδη. Ἐν τῷ γάμῳ (καὶ μνηστείᾳ), τὸ κύριον καὶ οὐσιώδες εἶναι τὸ πρόσωπον, διὸ τοῦτο καὶ μόνον ἐξεταστέον, πότε ἢ περὶ τὸ πρόσωπον πλάνη εἶναι οὐσιώδης.

Ἡ πλάνη περὶ τὴν ταυτότητα τοῦ φυσικοῦ προσώ-

1. Οἰκογεν. Καλλιγ. σελ. 66.

2. Πλάνη ἐστὶν ἢ ἐσφαλμένη ἀντίληψις τῆς ἐννοίας πράγματός τινος.

που, είναι αναμφισβητήτως ουσιώδης, και οὐδείς ὁ ἀντιλέγων, διότι ὅταν ἀντὶ τοῦ ἀπόντος, μεθ' οὗ ἡ συναίνεσις πρὸς γάμον, παρίσταται ἕτερος ἀντ' ἐκείνου, προδήλως ἐλλείπει ἡ συναίνεσις, προβαίνομεν δὲ εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου (ἢ μνηστείας), μετὰ τοῦ ὑποβολιμαίου προσώπου, διότι ἐκλαμβάνομεν ἐκ πλάνης ὡς ἐκεῖνο, διὸ ἐδηλώθη ἡ ἡμετέρα συναίνεσις¹. Ἐπίσης πλάνη περὶ τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου καὶ οὐχὶ περὶ τὰς ιδιότητας ὑπάρχει, ὅταν τὸ πρόσωπον ὀρίζεται δ' ἀτομικῆς αὐτοῦ ιδιότητος καὶ οὐχὶ γενικῆς, ἧς μετέχουσι πάντες, καὶ δι' ἧς τὸ ταύτην κεκτημένον πρόσωπον χαρακτηρίζεται².

Ἄλλὰ τὸ πρόσωπον ἐμφανίζεται ἐν τῇ κοινωνίᾳ, οὐ μόνον ὡς φυσικόν, ἀλλὰ καὶ ὡς περιβεβλημένον ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς ιδιότητας, εἰς ἃς ἴσως μᾶλλον ἀποβλέπει ὁ ἕτερος τῶν συναπτομένων, ὥστε ἐρωτᾶται, ἂν ἡ περὶ τὰς τοιαύτας ιδιότητας πλάνη, δύναται νὰ θεωρηθῆ, ὡς ἀναγομένη εἰς τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου, καὶ ὡς τοιαύτη οὐσιώδης. Ἐὰν ἐξετάσωμεν αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς τὰς ἠθικὰς καὶ κοινωνικὰς ιδιότητας³, εἶναι δύσκολον ν' ἀποφανθῶμεν κατὰ νομικὸν κανόνα, ὅτι πᾶσα περὶ ταύτας πλάνη ἀφορᾷ τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου, διὸ καὶ ὀρθῶς οἱ πλείστοι παραδέχονται, ὅτι ἐνταῦθα πραγματικὸν πρόκειται ζήτημα, ἀποκείμενον εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ἀποφαινομένου ἐν ἐκάστη συγκεκριμένῃ περιπτώσει, ἂν αἱ κατὰ πλάνην ἐκληφθεῖσαι ιδιότητες, ἐπεζητήθησαν ὡς τρόπος προσ-

1. Εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Γρατιανοῦ προβλεπόμενον θέμα C 14, 15, 28 X de spensal. (4, 1).

2. Ὡς ὁ πρωτότοκος υἱὸς ὠρισμένου πατρὸς Scheurl αὐτ. σ. 141.

3. Οἷαί εἰσιν ἡ ἀριστοκρατικὴ τάξις, ἡ εὐφυία, χήρα ἢ παρθένος, ὑγιής ἢ ἀσθενής, ἐνάρετος ἢ κακόβουλος.

διορισμοῦ τῆς ταυτότητος τοῦ προσώπου, ὅτε μόνον ἀποτελοῦσιν οὐσιώδη πλάνην¹. Οὕτως, ἂν ἐν ἀγνοίᾳ ἐτελέσθη γάμος ἢ μνηστεία, μετὰ προσώπου, ὑποστάντος ἐγκληματικὴν ποινὴν, ὑπάρχει πλάνη περὶ τὴν ταυτότητα τοῦ προσώπου².

Γ') Δόλος³.

Καθ' ἃς περιπτώσεις ὑπάρχει κατὰ νόμον οὐσιώδης πλάνη, εἶναι ἀδιόφορον, ἂν αὕτη παρήχθη τυχαίως, ἄνευ ἐξωτερικῆς ἐπιδράσεως, ἢ εἶναι προῖόν δόλου, ἀποσπάσαντος τὴν συναίνεσιν.

Ἄν ὁμῶς πλάνην περὶ τὰ ἐπουσιώδη, προύκλεσεν ὁ δόλος, γεννᾶται τὸ ζήτημα, ἂν ὁ τοιοῦτος δόλος αὐτοτελῶς ἐξεταζόμενος ἔχῃ ἐπιροήν. Οὐ μόνον ἐν τῷ ρωμαϊκῷ νόμῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ κανονικῷ δικαίῳ τῆς τε ἡμετέρας καὶ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, οὐδεμία ἀπαντᾷ λύσις, ὥστε κατ' ἀνάγκην ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι οὐχὶ καθ' ἑαυτὸν ὁ δόλος, ἀλλ' ἢ ἐκ τούτου παραχθεῖσα πλάνη, ἐφ' ὅσον στρέφεται περὶ τὰ οὐσιώδη, καθίστησι πλημμελῆ τὴν συναίνεσιν⁴.

ΣΗΜΕΡON

περὶ βίας, πλάνης καὶ δόλου ἐν τῇ τέλει τῆς μνηστείας, κρατοῦσι τὰ ἄνω, ὡς ἐξετέθησαν.

1. Locré, Legisl. civ. IV σ. 440. Demolomé III No 253.

2. Duranton II No 62. Demolomé III No 253. Τὴν ἐναντίαν λύσιν παρὰ Dalloz Mariage No 74. Οἶκος. Κρασσ. σελ. 77.

3. Δόλος ἐν γένει εἶναι πᾶσα ἐκ προθέσεως ἀπόκρυψις τῆς ἀληθείας, γινομένη ἐπὶ σκοπῷ, νὰ παρακινήθῃ τις νὰ πράξῃ ὅ, τι ἄλλως δὲν ἠθέλην ἐπιχειρήσει. Μάκελδεῦ § 166.

4. Scheurl σ. 139. — Οἶκ. Κρασσ. σελ. 77.

§ 7.

Μνηστεία ὑπὸ αἵρεσιν¹.

Καθόσον ἡ μνηστεία εἶναι σύμβασις, ὑποκειμένη εἰς διάλυσιν, δύναται νὰ συστηθῇ ὑπὸ αἵρεσιν².

Ἡ ὑπὸ αἵρεσιν μνηστεία ρυθμίζεται κατὰ τοὺς περὶ αἵρέσεως κανόνας³.

§ 8.

Προξενῆται.

Προξενῆται καλοῦνται τὰ πρόσωπα, ἅτινα διεξάγουσι τὰς πρὸς σύναψιν τῆς μνηστείας διαπραγματεύσεις.

Περὶ ἀμοιβῆς τῶν προξενητῶν ἐν τῷ νόμῳ ἰάπαντῶσι τὰ ἐξῆς.

Ἄν μὲν δὲν ὑπῆρχε προηγουμένη συμφωνία περὶ ἀμοιβῆς, ὁ προξενητὴς οὐδὲν δικαιούται νὰ λάβῃ· διότι ἀπρεπὲς ἐθεωρεῖτο νὰ ζητεῖται ἀμοιβὴ διὰ μεσιτείαν γάμου· ἐάν δὲ συμφωνήθῃ ἀμοιβή, αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ εἰκοστὸν τῆς προικὸς καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς, ἐάν ἡ προῖξ εἶναι μέχρι διακοσίων λιτρῶν χρυσοῦ. Ἐὰν ὑπερβαίνῃ τὸ ποσὸν τοῦτο, δὲν συγχωρεῖται νὰ λάβῃ ὁ προξενητὴς ὑπὲρ τὰς δέκα λίτρας χρυσοῦ ἀμοιβήν⁴.

1. Αἵρεσις εἰς τὴν νομικὴν σημασίαν, ὀνομάζεται πᾶν ἀδέσκιον, μέλλον καὶ μὴ εἰς τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς ἐνόμου πράξεως, ἀνήκον γεγονός, ἀφ' οὗ κατὰ τὴν θέλησιν τῶν ἐπιχειρούντων αὐτὴν, ἤρηται καθόλου ἢ ἐν μέρει ἢ ὑπαρξίς τῆς πράξεως, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς. Γεν. ἀρχ. Παπ. § 300.

2. Μάκελδεῦ § 505.

3. Γεν. Ἀρχ. Παπ. § 300 - 331.

4. L. 3 (50. 14) L. 6. C) 5, 1). — Ἀρμεν. Δ', γ', 12. Ἡ λίτρα

ΣΗΜΕΡΟΝ

τὰ τοπικὰ ἔθιμα κανονίζουσι τὰ περὶ ἀμοιβῆς τῶν προξενητῶν ζητήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

§ 9.

Ἄρραθῶν.

Ἄρραθῶν λέγεται τὸ πρὸς ἐνδειξιν καὶ ἐπισημοποίησιν τοῦ συναλλάγματος τῆς μνηστείας διδόμενον κατὰ τὴν σύστασιν αὐτῆς ἢ μετ' αὐτὴν· καθόσον δὲ ὁ προπετὴς ἀφιστάμενος τῆς μνηστείας, ὑφίσταται ἐπιζημίους συνειπείας καὶ ἐκ τούτου, ὁ ἄρραθῶν εἶναι ἅμα καὶ ποινή¹.

Ἡ δι' ἄρραθῶνος ἐπισφράγισις τῆς μνηστείας, ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων ὑπάρχει, μάλιστα δὲ τοσοῦτον συνδε-

ἔχει 72 νομίσματα χρυσᾶ, τὸ δὲ χρυσοῦν νόμισμα ἰσοβαρεῖ πρὸς δραχμὰς 15 καὶ 40]00. Οἰκ. Πχπ. σελ. 92.

1. Οἰκογεν. Κρατ. σελ. 101.

Λημβινομένου ὑπ' ὄψιν.

α'] Ὅτι οὐδεμία σημασία καὶ προσοχὴ παρέχεται εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ ἄρραθῶνος.

β'] Ὅτι ἐλαχίστη σημασία καὶ προσοχὴ παρέχεται εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἄρραθῶνος ἢ καὶ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ διπλασίου αὐτοῦ.

γ'] Ὅτι ἡ ποινή τιθεμένη ἐν τῇ συμβάσει, σκοπὸν ἔχει τὸν ἄμεσον εἰς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς ἐξαναγκασμόν· ὁ ἄρραθῶν δὲ, ὡς ἐκ τῆς ἀσημάντου καὶ εὐτελοῦς ἀξίας αὐτοῦ, οὐδαμῶς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

δ'] Ὅτι πολλάκις κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας, συνομολογεῖται καὶ πρόστιμον πρὸς ἐπίρρωσιν αὐτῆς.

ε'] Ὅτι ἐναντίον τοῦ ὑπαιτίου προπετοῦς λύσεως, ἐπιβάλλεται καὶ

δεμένος ανέκαθεν υπάρχει ὁ ἄρραβὼν μετὰ τῆς μνηστείας, ὥστε ἄρραβὼν καὶ μνηστεία κατέστησαν ταυτόσημα¹.

Ὁ ἄρραβὼν ανέκαθεν ἐδίδετο, συνήθως μὲν ὑπὸ τοῦ μνηστῆρος, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τῆς μνηστῆς.

ΣΗΜΕΡΟΝ

συνήθως ἀνταλλάσσεται ἄρραβῶν μεταξὺ τῶν μνηστῶν. Δύναται ὅμως νὰ δώσῃ ἄρραβῶνα καὶ μόνον ὁ εἷς τῶν μνηστῶν.

Ὁ ἄρραβὼν δὲν εἶναι οὐσιώδης στοιχεῖον τῆς μνηστείας, συνιστᾶται μνηστεία καὶ ἄνευ ἄρραβῶνος.

§ 10.

Δακτυλίδιον ὡς ἄρραβῶν.

Τὸ διδόμενον ὡς ἄρραβῶν εἶναι δακτυλίδιον (ἢ δακτύλιος), σύνηθες ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων, παρ' ἅπασιν τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις ἔθνεσι².

ἀποζημίωσις· εὐλόγως δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ, ὅτι ὁ ἄρραβὼν τίθεται πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς μνηστείας, ὡς ὑποστηρίζεται, δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ποινή, ἢ μᾶλλον ἐπιτίμιον μεταμελείας, καθόσον προξενεὶ ζημίαν τινὰ εἰς τὸν ἔνοχον προπετοῦς λύσεως τῆς μνηστείας.

1. «Τὸ ἄρραβωνίζεσθαι, ἀντὶ τοῦ μνηστεύεσθαι ἀδιαφόρως λαμβάνεται» Θεοφιλ. Καμπαν. Πρ. νομ. σελ. 87. — Μ. Γεδεῶν Κανονικ. διατάξεις Τομ. Α', σελ. 311, 209, 211, 321, 399 — Αὐτόθι Τομ. Β', σελ. 340, 403, 404.

2. Τὸ δακτυλίδιον ἐθεωρεῖτο ὡς σύμβολον τῆς εἰσόδου εἰς νέον βίον, ὡς σύμβολον τῆς ἐνότητος, ὡς ἐπιστημοποιήσις πράξεως καὶ ὡς τύπος τοῦ τελείου. Γ. Κωνστ. Λεξικ. Ἀγ. Γραφῶν σελ. 260 — 261.

Ἐν τῇ παλαιᾷ γραφῇ ἀναφέρεται, ὅτι διὰ δακτυλιδίου ἐδόθη ἡ ἐξουσία τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ διὰ δακτυλίου ἐδοξάσθη Δαυιδὴ ἐν χώρᾳ Βαβυλῶνος. διὰ δακτυλιδίου ἐφανερώθη ἡ ἀλήθεια τῷ Θάμαρ.

Ἐν τῷ χριστιανικῷ γάμῳ, ἡ χρῆσις δακτυλιδίου ὡς ἄρραβῶνος ἀνεκαθεν υπάρχει· περὶ τούτου ἀναφέρει ὁ Τερτυλλιανὸς¹, Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὅστις λέγει ὅτι τὸ δακτυλίδιον δὲν δίδεται τῇ γυναικὶ ὡς ἀπλοῦν κόσμημα, ἀλλ' ὡς σφραγίς, ἐπισφραγίζουσα αὐτῷ τὸ μέγιστον καθήκον, τοῦ τηρεῖν τὰ ἀγαθὰ τοῦ ἀνδρός, ὧν ἡ ἐπιστασία αὐτῇ ἀνατίθεται². καὶ ὁ Ἰσιδώρος, λέγων ὅτι τὸ δακτυλίδιον δίδεται παρὰ τοῦ ἀνδρός τῇ γυναικὶ, ὡς δειγμα τῆς ἐνώσεως τῶν καρδιῶν αὐτῶν ἐν τῇ ἀγάπῃ³.

Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Σερρών Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, διὰ διατάξεως αὐτοῦ ὀρίζει, ἵνα τὰ λόγφ ἄρραβῶνος διδόμενα ἀμοιβαίως ψιλὰ σύμφωνα, συνίστανται εἰς δακτυλίδια ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν, ἀξίας ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῶν μνηστευομένων⁴.

Ὁ δὲ Ἀγαθάγγελος ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος ἐν ἔτει 1827 συνοδικῶς ὀρίζει καὶ τὴν ἀξίαν τῶν διδομένων δακτυλιδίων λόγφ ἄρραβῶνος⁵.

ΣΗΜΕΡΟΝ

ὡς γνωστὸν ἐν τῇ τελέσει τῆς μνηστείας, ἐν χρήσει ἐστὶν ἡ ἀνταλλαγή δακτυλιδίου ὡς ἄρραβῶνος⁶.

1. Ἀπολ. κεφ. 5' περὶ εἰδωλ. 15'.

2. Παιδ. βιβλ. Γ', κεφ. 14.

3. Ἀνύγν. de Off. Eccl. Βιβλ. Β', κεφ. 19.

4. Μ. Γεδεῶν Κανονικ. διατάξεις Τομ. Α', σελ. 400.

5. «Τὰ διδόμενα ἀμοιβαίως δακτυλίδια ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν, νὰ ζετιμῶνται ἀπὸ γρόσια ἑκατὸν ἕως γρόσια χίλια, κατ' ἀναλογίαν τῶν βαθμῶν τῆς προικῆς» Αὐτ. Τομ. Α', σελ. 321.

6. Σπανίως δίδεται νόμισμα ὡς ἄρραβῶν.

§ 11.

Φύσις τοῦ ἀρραβῶνος.

Ὁ ἀρραβῶν ἔχει φύσιν τοιαύτην· ἐὰν μὲν ὁ παραιτηθεὶς τῆς μνηστείας αὐτοβούλως, ἄνευ δεδικοιογημένης αἰτίας ἔλαβεν ἀρραβῶνα, ἐπιστρέφει αὐτὸν διπλάσιον, ἐὰν δὲ ἔδωκε δὲν ἀναλαμβάνει αὐτόν¹.

Ἐνταῦθα γεννᾶται τὸ ἐξῆς ζήτημα.

Σήμερον συνήθως ἀνταλλάσσεται ἀρραβῶν μεταξὺ τῶν μνηστῶν, ὡς εἴρηται, ἤτοι ἕκαστος τούτων δίδει καὶ λαμβάνει ἀρραβῶνα· ἐπομένως ἐρωτᾶται, ὁ ὑπαίτιος προπετοῦς λύσεως τῆς μνηστείας, ὁ ἀνταλλάξας ἀρραβῶνα, εἰς τί πρέπει νὰ καταδικασθῆ, ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ἀρραβῶνα.

Νὰ ἀπολέσῃ τὸν ἀρραβῶνα, τὸν ὁποῖον ἔδωκε καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπλοῦν τὸν ἀρραβῶνα τὸν ὁποῖον ἔλαβεν· ἢ

Νὰ ἀναλάβῃ τὸν ἀρραβῶνα, τὸν ὁποῖον ἔδωκε, νὰ ἀποδώσῃ δὲ διπλοῦν τὸν ὄν ἔλαβεν; ἢ

Νὰ ἀπολέσῃ τὸν ἀρραβῶνα, τὸν ὁποῖον ἔδωκε, ἀποδώσῃ δὲ καὶ διπλοῦν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἔλαβε;

Σχετικὰ πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐν ταῖς κανονικαῖς διατάξεσιν ἀπαντῶσι τὰ ἐξῆς.

Ἐν τῷ Νομοκάνονι τοῦ Φωτίου, ἀναφέρεται μὲν περὶ ἀποδόσεως τοῦ ληφθέντος ἀρραβῶνος, διπλάσιου παρά τοῦ

1. « Ὁ ἀρραβῶν φύσιν ἔχει τοιαύτην, ἵνα εἰ μὲν ὁ λαβὼν τὸν ἀρραβῶνα παραιτήσεται, διπλάσιον ὅπερ ἔλαβεν ἀποδῶ· εἰ δὲ ὁ δεδωκὼς, ἵνα ἐκπέσῃ τῶν ἀρραβῶνων » Ἀρμεν. Δ', β', 1. — Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον δίκαιον, ὁ ἀρραβῶν ἀπεδίδοτο τετραπλοῦς.

ὑπαίτιου μνηστοῦ, ὅπερ λέγεται «καὶ ἐπὶ τοῦ μνηστῆρος» οὐδὲν ἄλλως προστίθεται περὶ δοθέντος ἀρραβῶνος¹.

Καλλίνικος ὁ Ἀκαρνᾶν Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ὥρισεν, «ἐπιστρέφειν καὶ ἀποδιδόναι τὸ μεταμεληθὲν μέρος, ὅπερ ἔλαβεν ἀρραβῶνα καὶ ἐκπίπτειν καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ δοθέντων λόγῳ ἀρραβῶνος»².

Ἀδῆλου Πατριάρχου διατάξις ὀρίζει, ἵνα ὁ μεταμεληθεὶς καὶ ἀφιστάμενος τῆς μνηστείας, πληρώσῃ διπλοῦν τὸν ἀρραβῶνα, οὐδὲν δὲ ἀναφέρει περὶ δοθέντος ἀρραβῶνος³. Οὕτω ἀναφέρει καὶ Γρηγόριος ὁ ἐκ τῶν Σερρών⁴.

Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων ὀδηγούμενοι, πρὸς δὲ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν:

1] Ὅτι συνήθως ἡ ἀξία τῶν ἀνταλλασσομένων ἀρραβῶνων εἶναι διάφορος· καὶ

2] Ὅτι ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης, ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ ἀποδοχὴ λύσεως, καθ' ἣν ὁ ὑπαίτιος προπετοῦς λύσεως τῆς μνηστείας, νὰ ἐπιστρέφῃ ἀπλοῦν τὸ δοθέν, νὰ ὑφίσταται δὲ τὴν ἀπώλειαν τοῦ δοθέντος· ἢ νὰ ἀποδίδῃ μὲν διπλοῦν τὸ ληφθέν, νὰ ἀναλαμβάνῃ δὲ τὸ δοθέν· καταλήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἀποδεκτὰ λύσις, ἣν ἐν πολλοῖς ὑποστηρίζει καὶ ἡ κρατοῦσα πρᾶξις, ἐστὶν ἡ σύμφωνος τῇ διατάξει Καλλινίκου τοῦ Ἀκαρνᾶνος. Ἦτοι

ΣΗΜΕΡΟΝ

Ὁ ἀνταλλάξας ἀρραβῶνα, μεταμελούμενος καὶ ἀνα-

1. Τιτλ. ΙΒ', κεφ. ΙΓ', Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Α', σελ. 272.
2. Μ. Γεδεών Κανον. διατάξεις Τομ. Β', σελ. 405.
3. Αὐτόθι Τομ. Α', σελ. 211—213.
4. Αὐτόθι σελ. 400.

χωρῶν ἐκ τῆς μνηστείας, ἄνευ δεδικαιολογημένης αἰτίας, ἀποδίδει διπλάσιον τὸν ἀρραβῶνα ὃν ἔλαβε καὶ χάνει τὸν ὃν ἔδωκε.

§ 12.

Τύχη τοῦ ἀρραβῶνος μετὰ τὸν γάμον.

Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, κρατεῖ ἐπὶ τῶν ἀρραβῶνων ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῶν συμβάσεων¹, ἤτοι ἀναλαμβάνεται ὁ ἀρραβῶν, μὴ μεταμορφούμενος, ἄνευ ρητῆς συμφωνίας εἰς προγαμιαίαν δωρεάν².

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

§ 13.

Δωρεαὶ μνηστείας.

Δωρεαὶ μνηστείας λέγονται αἱ δωρεαὶ, τὰς ὁποίας δίδει ὁ μνηστήρ πρὸς τὴν μνηστὴν ἢ τοὺς γονεῖς αὐτῆς, ἢ οἱ γονεῖς τοῦ μνηστήρος πρὸς τὴν μνηστὴν, καὶ τ' ἀνάπαλιν.

Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον δίκαιον, αἱ δωρεαὶ μνηστείας οὐδὲν διέφερον τῶν κοινῶν δωρεῶν, ἐθεωροῦντο καὶ αὐ-

1. Καθ' ἃς λυθείσης τῆς κυρίας ἐνοχῆς αἴρεται καὶ ἡ παρεπομένη. L 11 § 6 (19, 1), L 15 § 5 (14, 3) L 8 (18, 3).

2. Οἶκ. Παιπ. σελ. 91.—Οἶκ. Κρασσᾶ σελ. 102.

ται ὡς κοιναὶ δωρεαὶ, γενομένην ἐξ ἐλευθεριότητος καὶ οὐχὶ χάριν τοῦ γάμου· διὸ καὶ τοῦ γάμου μὴ τελεσθέντος, αἱ δωρεαὶ μνηστείας παρέμενον εἰς τὸν δωρεοδόχον. Οὐχ ἤττον ἐπετρέπετο νὰ διατελῶσιν αὐταὶ καὶ ὑπὸ ὄρον, περὶ οὗ ἐκράτουν τὰ ἐξῆς. Ὁ ἀναβλητικὸς ὄρος, ὅτε προβῆ ὁ γάμος, καθίστησιν ἄκυρον τὴν δωρεάν, καθὸ μεταγωγῆν αὐτὴν εἰς χρόνον, καθ' ὃν ὡς ἐκ τοῦ γάμου ἀπαγορεύονται αἱ μεταξὺ συζύγων δωρεαὶ¹, ἐνῶ τούναντίον ἐπετρέπετο ὁ διαλυτικὸς ὄρος, ἂν μὴ γένηται ὁ γάμος, καὶ ὡς ὑπὸ τοιοῦτον ὄρον ἐθεωρεῖτο διατελοῦσα ἡ δωρεὰ, ἢ περιέχουσα ρητὴν τὴν δῆλωσιν, ὅτι γίνεται χάριν τοῦ μέλλοντος γάμου, οὗ μὴ τελεσθέντος, ἀναλαμβάνονται τὰ δωρηθέντα, διὰ προσωπικῆς ἀγωγῆς, λόγῳ τῆς μὴ ἐπακολουθησάσης αἰτίας, προϋποτιθεμένου ἀείποτε, ὅτι τοῦτο προῆλθεν ἐξ εὐλόγου ἀφορμῆς καὶ οὐχὶ ἐκ πταίσματος τοῦ δωρητοῦ².

Καιροτομῆαι Κωνσταντινου.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ἐτροποποίησε σπουδαίως τὰ περὶ δωρεῶν μνηστείας· ἐθέσπισεν ὅτι ἡ δωρεὰ μνηστείας θεωρεῖται ὡς ἀείποτε διατελοῦσα ὑπὸ τὴν αἰρεσιν τελέσεως τοῦ γάμου· ἤτοι ἐν τῇ δωρεᾷ μνηστείας ἐξυπακούεται ὁ ὄρος, ὅτι ἔγκυρος ἔσεται αὕτη, ἂν τελεσθῆ ὁ γάμος, οὗ ἐπακολουθήσαντος καθίσταται ἀμετάκλητος. Ἐν μέρει δὲ ἐφήρμοσεν ἐπὶ τῶν δωρεῶν μνηστείας, τὰ

1. «Μέσον ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς δωρεὰ οὐκ ἔρρωται» Βισ. ΚΗ', γ', 4.—'Αρμεν. Δ', γ', 3, περὶ οὗ καὶ κατωτέρω.

2. Οἶκογ. Κρασσ. σελ. 106.

περί ἀρραβώνων μνηστείας, θεσπίσας, ἵνα ἐάν μὴ τελεσθῇ ὁ γάμος ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ μνηστοῦ, ἢ τοῦ ἔχοντος αὐτόν ὑπεξούσιον, οὗτος (ὁ ὑπαίτιος) ἐκπίπτει τῶν ὑπ' αὐτοῦ δωρηθέντων. Ἄν δὲ δὲν εἶχε πραγματοποιήσῃ τὴν δωρεάν ὁ ὑπαίτιος, ἀλλ' ὑπεσχέθη αὐτήν, ἐνάγεται παρὰ τοῦ συζύγου καὶ τῶν ἄλλων κληρονόμων τῆς πρὸς ἀπόδοσιν τῆς δωρεᾶς.

Τὸ πρὸς τοῦτο ἔνδικον μέσον εἶναι προσωπικὴ ἀπαιτησις ἢ πραγματικὴ ἀγωγή¹.

Τὸ δικαίωμα ἀγωγῆς ἐπὶ ἀναλήψει τῶν δωρηθέντων, μεταβαίνει εἰς πάντας τοὺς κληρονόμους τοῦ ἔχοντος τοῦτο, ἐναντίον τοῦ ὑπαιτίως λύσαντος τὴν μνηστείαν.

Ἐν περιπτώσει δὲ λύσεως τῆς μνηστείας, ἕνεκα θανάτου τοῦ ἑτέρου τῶν μνηστῶν, ὥρισεν ὅτι δικαίωμα ἀγωγῆς ἐπὶ ἀναλήψει τῶν δωρηθέντων ἔχουσιν οἱ γονεῖς τοῦ ἀποβιώσαντος καὶ τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνα αὐτοῦ· ἐπομένως μὴ ὑπαρχόντων τοιούτων, ἡ δωρεὰ εἶναι ἀμετάκλητος.

Ὡς συμπλήρωμα τούτων μετὰ ταῦτα ἐθέσπισεν, ἵνα λυομένης τῆς μνηστείας, ἕνεκα θανάτου τοῦ ἑτέρου τῶν μνηστῶν, ἂν μὲν κατὰ τὴν μνηστείαν δὲν ἐγένετο φίλημα τοῦ μνηστῆρος πρὸς τὴν μνηστήν, τὰ δωρηθέντα ἐκζητοῦνται ἑκατέρωθεν καὶ ὑπὸ τῶν κληρονόμων τούτων, ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ βαθμοῦ· ἂν δὲ ἐγένετο φίλημα, τὸ μὲν ἡμισυ τῶν δωρηθέντων παρὰ τοῦ μνηστῆρος, παρκρατεῖ ἡ μνηστή ἢ οἱ κληρονόμοι αὐτῆς, τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ ἐπιστρέφεται εἰς τὸν μνηστῆρα ἢ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ².

1. Οἰκ. Κρασε. σελ. 107.

2. Περὶ τοῦ λόγου, οὗ ἕνδεκα τοσοῦτον ὑπέρογκον τὸ τίμημα τοῦ

Τὰ ὑπὸ τῆς μνηστῆς δωρηθέντα, ἄνευ περιορισμοῦ, ἢτοι ἄνευ οὐδεμιᾶς παρκρατήσεως, ἀποδίδονται εἴτε εἰς αὐτήν, εἴτε εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς¹.

Ἐν τοῖς Βασιλικοῖς.

περὶ δωρεῶν μνηστείας, ἀναφέρονται αἱ ἐπόμεναι διατάξεις, ἐξ ὧν πολλὰ περιελήφθησαν καὶ ἐν τῷ Ἀρμενοπούλῳ.

Ἐάν συνήφθη μνηστεία χωρὶς προῖκα, ὁ δὲ μνηστῆρ θέλει κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, νὰ προικίσῃ τὴν μνηστήν του, ἢ ὅποια μέλλει νὰ τὸν ὑπανδρευθῇ, πρέπει νὰ διακρίνωμεν·

α') Ἄν μὲν δωρήσῃ εἰς αὐτήν πράγματα, εἰδικῶς ὠρισμένα καὶ ὕστερον τὰ λάβῃ ἀπὸ αὐτῆν εἰς προῖκα, ἡ δωρεὰ εἶναι τελεία καὶ ἔγκυρος, διότι ἐγένετο πρὸ τοῦ γάμου.

β') Ἄν δὲ γράψῃ μόνον, ὅτι παρέλαβε προῖκα, χωρὶς

ἀσπασμοῦ, πολλὰ αἱ ἐρμηνεῖαι. Κατὰ τοὺς μὲν διότι ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, ἰδίως δ' ὑπὸ τῶν χριστιανῶν, τὸ φίλημα ἐθεωρεῖτο ὡς συμβολικὴ ὑφάρπαγὴ τῆς παρθενίας (Jac Godofredus ad L 5 C. Th. II 5 de sponsal. καὶ ἑτέρους παρὰ Glück XXIV σ. 346) κατ' ἄλλους δ' ἡ διάταξις προήλθεν ἐκ τοπικοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἐν Κορδοῦῃ κρατοῦντος ἐθίμου (Spangederg. Arch. f. civ. Pr. XII σ. 269), ὑπὲρ οὗ ἐπικαλοῦνται τὴν ἐπιγραφὴν τῆς διατάξεως ἀπευθυνομένης πρὸς τὸν Tiberianum, vicarium Hispaniarum καὶ τμηχίον τοῦ ἀπολεσθέντος συγγράμματος τοῦ Σελέκου ἀναφερόμενον ὑπὸ Arnoldus Feronius consuetudines Burdigalensium σ. 111. Ἄλλως δὲ Klenze, Zeitsechr. f. gesch. R. W. VI. σ. 72 καὶ Erxleden αὐτ. σ. 456 Nol. 19.

1. L. 16 C. (5, 3). — Ἀρμεν. Δ', γ', 9.

νά λάβῃ τίποτε, καμμία δὲν γίνεται ἀπαίτησις τῶν μὴ παραδοθέντων εἰς αὐτὴν πραγμάτων, (διότι δὲν ἐγένετο δωρεά)¹.

Ὅσα δωρεῖται ὁ μνηστήρ εἰς τοὺς γονεῖς τῆς μνηστῆς, ἵνα γίνωσιν οἱ γάμοι, ταῦτα ἐὰν δὲν γίνωσιν οἱ γάμοι ἐπιστρέφονται πρὸς αὐτόν².

Γυνὴ τις μέλλουσα νά υπανδρευθῆ, ἐδολιεύθη τὸν ἄνδρα διὰ τὴν προῖκα, μὴ ὑποσχεθεῖσα μὲν οὐδὲν ρητῶς, ἐξαπατήσασα δὲ αὐτὸν μὲ τὴν ἐλπίδα μεγάλης προικός· τοιοῦτοτρόπως καὶ οὗτος ὑπεσχέθη ψιλῶς, ἢ καὶ συνεφώνησε διὰ τὰ μνηστρα, νά δωρήσῃ πρὸς τὴν γυναῖκα ποσότητα ὠρισμένην νομισμάτων· ὑπὸ τοιούτους δὲ ὄρους ἐτελέσθη ὁ γάμος. Ἐπειτα ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ, ἀφήσας ἀδελφὸν κληρονόμον. Ἡ γυνὴ λοιπὸν ἐκίνησεν ἀγωγὴν ἐναντίον τοῦ ἀδελφοῦ καὶ κληρονόμου τοῦ ἀνδρός της, ἀπαιτοῦσα τὰ ὑποσχεθέντα ἢ συμφωνηθέντα. Ἡ διάταξις λέγει πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ ἀνδρός τὰ ἐξῆς. Ἡ γυνὴ ζητεῖ ὅσα ὁ ποτε ἀδελφός σου ὑπεσχέθη καὶ συνεφώνησε διὰ μνηστρα, δὲν χρεωστεῖς νά δώσῃς εἰς αὐτὴν τίποτε, ἐπειδὴ ἠπάτησεν αὐτὴ τὸν ἄνδρα της εἰς τὴν προῖκα³.

Ἐὰν τις δωρήσῃ εἰς τὴν μνηστὴν πράγματα, ὑπὸ τὸν ὄρον, ὅταν τελεσθῆ ὁ γάμος, τότε νά γίνῃ κυρία αὐτῶν, τοιαύτη δωρεά εἶναι ἄκυρος, καὶ εὐλόγως· διότι ἐὰν ὡς πρὸς μνηστὴν ἐδώρησεν ὁ ἀνὴρ, ἢ δωρεὰ ἰσχύει· ἐπειδὴ ὅμως ἐδώρησεν ὡς πρὸς γυναῖκα (διότι τοῦτο σημαίνει ὅταν τελεσθῆ ὁ γάμος), ἢ τοιαύτη δωρεά εἶναι ἀνίσχυρος, κατὰ τὸν

1. Βασ. ΚΗ' Τιτλ. Γ' α' Ἀρμεν. Βιβλ. Δ'.

2. Βασ. ΚΗ' Γ' 6'. Ἀρμεν. Δ' γ' 5.

3. Βασ. ΚΗ' γ' 3. Ἀρμεν. Δ' γ' 6.

κανόνα τὸν λέγοντα, «μεταξὺ ἀνδρός καὶ γυναικός δωρεὰ δὲν ἰσχύει¹.

Ἐὰν τις ἔχων σύζυγον, θελήσῃ νά λάβῃ ἄλλην γυναῖκα, ἣν καὶ μνηστεύεται, παριστάνων ψευδῶς, ὅτι δὲν ἔχει σύζυγον καὶ ὑποσχεθῆ νά δώσῃ πρὸς αὐτὴν διὰ τὰ μνηστρα, πράγματά τινα, καὶ τὰ δώσῃ, μὴ παρακολουθοῦντος τοῦ γάμου, δὲν δύναται νά λάβῃ ὀπίσω ταῦτα. Διότι ἐὰν μὲν συνίστατο μνηστεία καὶ δὲν ἐγένετο ὁ γάμος, θά ἐλάμβανε χώραν ἀγωγή πρὸς ἀπαίτησιν τῶν δοθέντων. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως, ἢ αἰσχροῦτος τοῦ πράγματος δὲν ἐπέτρεψε νά συστηθῆ μνηστεία καὶ ἐπειδὴ δι' αἰσχρὰν αἰτίαν ἐδόθησαν (διὰ παρνόμον γάμον), δὲν ἐπιτρέπεται ἀπαίτησις².

Ἐὰν γίνῃ δωρεὰ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῶν γάμων, γίνεται ἡ ἐπομένη διάκρισις.

α') Ἐὰν ἡ γυνὴ ἦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ της, θεωρεῖται ὅτι ἡ δωρεὰ ἔγειρε πρὸς μνηστὴν, ἐπομένως εἶναι ἔγκυρος.

β') Ἐὰν ἦτο εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός, θεωρεῖται ὅτι ἡ δωρεὰ ἔγειρε πρὸς σύζυγον, διὰ τοῦτο εἶναι ἄκυρος³.

Ἡ δωρεὰ ἢ γινομένη παρὰ τοῦ πενθεροῦ ἢ τῆς πενθεράς, πρὸς τὴν νύμφην ἢ τὸν γαμβρὸν, οὔτε ἀπὸ βασιλικὴν ἀντιγραφὴν ἀνατρέπεται⁴.

Ἐὰν ὁ μνηστήρ δωρήσῃ τινὰ πρὸς τὴν μνηστὴν του, καὶ ὁ πενθερός ἀντιδωρήσῃται εἰς αὐτόν τινὰ, δὲν γίνωσι

1. Βασ. ΚΗ' γ' 4. Ἀρμεν. Δ' γ' 3.

Ἐὰν ὁ μικρότερος τῶν εἴκοσι πέντε ἐτῶν δωρήσῃ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς μνηστείας πράγματά τινα, μετὰ τῆς πρεπούτης συμμετρίας, δὲν ἀνακαλεῖ ταῦτα προσφάσει τῆς ἡλικίας. Ἀρμεν. Δ' γ' 4.

2. Βασ. ΚΗ' γ' 5.

3. Βασ. ΚΗ' γ' 6. — Ἀρμεν. Δ' γ' 7.

4. Βασ. ΚΗ' γ' 9. 12. — Ἀρμεν. Δ' γ' 8.

δὲ οἱ γάμοι, καὶ ὁ μνηστὴρ ἀφαιρέσει ὅσα ἐδώρησε, δὲν δύναται ὁ πενθερός του νὰ ἀνατρέψῃ τὴν ἰδικήν του δωρεάν (πρὸς τὸν μνηστῆρα), μᾶλλον δὲ χρεωστεῖ νὰ ἀναζητῇ τὰ ἀρπαγέντα παρὰ τοῦ μνηστῆρος¹.

Ἡ δωρεὰ ἢ ὁποῖα ἔγεινε παρὰ τοῦ μνηστῆρος, δὲν ἀνατρέπεται, διότι ὁ μνηστὴρ ἐφονεύθη παρὰ πολεμίων².

Οἱ προγενέστεροι δανεισταὶ τοῦ ἀνδρός, ἐὰν δὲν ἔχουσιν ὑποθήκας, δὲν δύναται νὰ ἀποσπᾶσιν τὰ εἰς τὴν μνηστὴν δωρηθέντα παρ' αὐτοῦ πράγματα, ἐκτὸς ἐὰν ταῦτα ἦσαν εἰδικῶς εἰς αὐτοὺς ὑπόχρεα³.

Εἴτε αὐτεξούσιοι μόνον τῶν δωρησῶσιν, εἴτε ὑπεξούσιοι μὲ τὴν συναίνεσιν τῶν ἐχόντων αὐτοὺς ὑπεξουσίους, ὁ ἀνὴρ πρὸς τὴν γυναῖκα ἢ ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἀνδρα· ἐὰν μὲν ὁ λαβὼν τὴν δωρεάν, ἔφερον ἐμπόδιον νὰ γίνῃ ὁ γάμος, κατὰ πάντα τρόπον, ἢ δωρεὰ ἐπιστρέφεται εἰς τὸν δόντα· ἐὰν δὲ ὁ δωρησᾶς ἐμπόδιζε τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, κατὰ πάντα τρόπον, μένει ἢ δωρεὰ παρὰ τῷ λαβόντι αὐτήν· ἐὰν δὲ ὁ μνηστὴρ δὲν ἔδωκε δωρεάν, ὑπεσχέθη δὲ τοιαύτην, ἀπαιτεῖται αὐτῇ⁴.

Ἐὰν ὁ μνηστὴρ ἐφίλησε τὴν μνηστὴν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς μνηστείας, καὶ μετὰ ταῦτα συνέβη ὁ εἰς ἀπὸ τοῦς δύο νὰ ἀποθάνῃ, τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς ἀνατρέπεται καὶ τὸ ἥμισυ κρατεῖ ὁ ζῶν· δηλαδὴ ἐὰν ἀποθάνῃ ὁ μνηστὴρ, οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἀναλαμβάνουσι τὸ ἥμισυ τῆς δωρεᾶς, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ μένει παρὰ τῇ μνηστῇ· ἐὰν δὲ ἀπο-

1. Βασ. ΚΗ' γ' 10. — Ἀρμεν. Δ' γ' 10.

2. Βασ. ΚΗ' γ' 11.

3. Βασ. ΚΗ' γ' 13. — Ἀρμεν. Δ' γ' 11.

4. Βασ. ΚΗ', γ', 15.

θάνῃ ἢ μνηστὴ, τὸ μὲν ἥμισυ ἀναλαμβάνει ὁ μνηστὴρ, τὸ δὲ ἕτερον μένει παρὰ τοῖς κληρονόμοις αὐτῆς.

Ἐὰν φίλημα δὲν γίνῃ, εἴτε ὁ μνηστὴρ ἀποθάνῃ εἴτε ἢ μνηστὴ, ἢ δωρεὰ ἐξάπαντος ἐπιστρέφεται.

Ταῦτα περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ μνηστῆρος πρὸς τὴν μνηστὴν δωρουμένων.

Ἐὰν ἢ μνηστὴ ἐδώρησεν εἰς τὸν μνηστῆρα καὶ συνέβη ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν νὰ ἀποθάνῃ, ἐπιστρέφεται ἐξάπαντος ἢ δωρεὰ, εἴτε ἔγεινε εἴτε δὲν ἔγεινε φίλημα· δηλαδὴ ἂν μὲν ἀπέθανεν ὁ μνηστὴρ ἐπιστρέφεται ἢ δωρεὰ εἰς τὴν μνηστὴν, ἂν δὲ ἀπέθανεν αὕτη, εἰς τοὺς κληρονόμους τῆς¹.

Διὰ τῶν νεωτέρων κανονικῶν διατάξεων ἀποδοκιμάζονται αἱ δωρεαὶ μνηστείας.

Ἀγαθὸς ἀγγελος ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ἔτει 1827 συνοδικῶς ὤρισεν, ὅτι «ἡ κακῶς συνειθισμένη δωρεὰ τῶν λεγομένων μ.ποχτσαλικίων, τσεβρέδων, πατίστων εἶναι ἐμποδισμένη διόλου . . . ὁ γαμβρός νὰ μὴ ἔχη ἄδειαν νὰ στέλλῃ εἰς τὴν ἀρραβωνιστικὴν του δῶρα, οἷον ἀγιοβοσιλιχτικά καὶ ἄλλα παντοῦ εἶδους καὶ ὕλης»².

Γρηγόριος ὁ ς' διὰ διατάξεως ἐν ἔτει 1868 κατήργησε τὴν δόσιν δωρεῶν μεταξὺ τῶν μνηστῆρων· διὰ τῆς ἰδίας δὲ διατάξεως ὀρίζει ὅτι «αἱ φιλοδωραὶ οὐδαμῶς λογίζονται ὡς ἀρραβῶν, οὔτε ἐπιστρέφονται διπλάσιοι, συμβαινούσης διαλύσεως»³.

Περὶ δὲ ἄλλων δαπανῶν, ὁ μὲν Ἀγαθὸς ἀγγελος ὀρίζει ἀπαγορεύεται, νὰ ἐκλείψωσιν ἐξ ὁλοκλήρου τόσον εἰς

1. Βασ. ΚΗ', γ', 16. — Ἀρμεν. Δ', γ', 9.

2. Μ. Γεδεῶν Κανονικαὶ διατάξεις Τόμ. Α', σελ. 321.

3. Αὐτόθι σελ. 400.

τούς ἀρραβῶνας, ὅσον καὶ εἰς τοὺς γάμους, τὰ κουφέτα καὶ κόντιτα μὲ πανέρια καὶ χαρτιὰ καὶ τὰ ὑπερήφανα καὶ πολυτελῆ συμπόσια καὶ τραπέζια καὶ τὰ παιγνίδια καὶ οἱ χοροὶ καὶ ἀπλῶς πᾶσα πολυέξοδος κατὰχρησις, ὡς ἀσύμφορα τῷ γένει ἡμῶν καὶ δυστυχίας πρόξενα¹.

Ὁ δὲ Γρηγόριος ς' «ἵνα τὰ ἐκ φιλοτιμίας ματαίας, κατὰ τὸ δοκοῦν γινόμενα ἔξοδα καὶ φαγοπότια, εἰς οὐδὲν μετροῦνται, οὔτε ἀπαιτοῦνται παντελῶς, μὴ γενομένου τοῦ γάμου»².

Αἱ εἰς φθορὰν ὑποκείμενα δωρεὰ ἢ λ. χ. ἐνδύματα, ὑποδήματα κλπ. ἐπιστρέφονται ἐφ' ὅσον σώζονται. Αἱ δὲ πρὸς τέρψιν καὶ διασκέδασιν γινόμενα δαπάναι εἰς οὐδὲν λογίζονται.

ΣΗΜΕΡΟΝ

περὶ δωρεῶν μνηστείας κρατοῦσιν αἱ ἄνω ἐκτεθεῖσαι διατάξεις³.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

§ 14.

Πρόστιμον ἐν τῇ μνηστείᾳ.

Κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ συνομολόγησις προστίμου ἐπὶ ἀθετήσει τῆς μνηστείας, ἥτοι

1. Αὐτόθι σελ. 321.
2. Αὐτόθι σελ. 400—401.
3. Κατὰ τὴν ἀπόφασιν 95 τοῦ Ἀρείου Πάγου τοῦ 1871, ὁ ὑπάτιος τῆς διαλύσεως τῆς μνηστείας ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ τὸ διπλάσιον τοῦ

δὲν ἐπιτρέπεται συμφωνία κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας, ἵνα ἐὰν ἀκολούθως μεταμεληθῇ τις τῶν μνηστῶν καὶ θέλῃ νὰ λύσῃ τὴν μνηστείαν, νὰ πληρῶνῃ ὠρισμένον πρόστιμον πρὸς τὸν ἕτερον· διότι ἡ συνομολόγησις προστίμου, διὰ τὴν περίπτωσιν μεταμελείας καὶ λύσεως τῆς μνηστείας, σκοπὸν ἔχει, ὅπως ἐμμέσως ἐξαναγκάσῃ τὸν μεταμελούμενον, ἵνα τελέσῃ τὸν γάμον, πρὸς ἀποφυγὴν ὑλικῆς ζημίας, ὅπερ ἄτοπον· καθότι ἡ ἠθικὴ σχέσις τοῦ γάμου, ἀποκρούει πάντα οἰονδήποτε ἐξωτερικὸν καταναγκασμὸν πρὸς τέλεσιν αὐτοῦ¹.

Ἄλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ Λέων, ὀρμώμενος ἐκ τῆς ἀρχῆς, ὅτι αἱ μνηστεῖαι δὲν πρέπει νὰ λύωνται ἐξ ἀπλῆς ἰδιοτροπίας, καὶ φρονῶν ὅτι ἡ συνομολόγησις προστίμου ἐν τῇ μνηστείᾳ, τίθησι χαλινὸν εἰς τοὺς παλιμβούλους, διότι ὁ φόβος πληρωμῆς τοῦ προστίμου περιορίζει τὴν παλιμβουλίαν αὐτῶν, ἐπέτρεψε τὴν συνομολόγησιν προστίμου ἐν τῇ μνηστείᾳ (καὶ ἀγωγὴν ἐπὶ καταβολῇ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀνευ λόγου λύσεως²).

Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ἐπιτάσων νὰ διαμένωσιν ἀμετακίνητοι καὶ ἀδιάπτωτοι καὶ τὸ ὄλον ἄλυτοι» αἱ ἱερολογούμεναι μνηστεῖαι ἐν ἔτει 1092, ἐθεώρησεν ἀνάρμοστα τὰ πρόστιμα ἐν ταῖς μνηστείαις ταύταις, καθότι δὲν ἔχουσι ἀνάγκην αὐταὶ ἀσφαλίσεως διὰ προστίμων, διότι διὰ τῆς ἱερολογίας «ὁ Θεὸς ὁ συνάπτων τὰ διεστῶτα,

ἀρραβῶνος καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ἄλλα δωρήματα. Ἄλλα δὲ δαπάναι ἀποδίδονται, ὅταν αὐταὶ εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς σύστασιν τῆς μνηστείας καὶ δὲν γίνονται ἐξ ἀπλῆς ἐλευθεριότητος. Πειρ. Ἰωαν. Β' Παράρτημα.

1. Μάκελδεῦ σελ. 499. — Οἰκογ. Παπ. σελ. 86. — Οἰκογ. Κελλιγᾶ σελ. 76.

2. Ἀρμεν. Δ', α' 24.

ταύτας κρατύνει καὶ ἐμπεδοὶ καὶ ἄλλοι πάντως διαμε-
νοῦσι»¹.

Ἐκ τῶν συγγραφέων τοῦ κανονικοῦ δικαίου, Ματ-
θαῖος ὁ Βλάσταρης, ἐπὶ μνηστείας συναφθείσης διὰ φιλή-
ματος καὶ ἄρραθῶνος, θεωρεῖ ἔγκυρον τὴν συνομολόγησιν
προστίμου². Ὁ δὲ Βαλσακῶν τὰ μὲν παρὰ τῶν μελονύμ-
φων συνομολογούμενα πρόστιμα ἐν τῇ μνηστείᾳ θεωρεῖ
ἄκυρα, τὰ δὲ παρ' ἄλλων ἔγκυρα³.

Καλλίνικος ὁ Ἀκαρνᾶν Πατριάρχης Κωνσταντινουπό-
λεως, διὰ διατάξεως ἐν ἔτει 1701 ὥρισεν, ἵνα ὁ ἐκ μετα-
μελείας ψιλῆς διαλύτης τὴν μνηστείαν, πλὴν τῆς κατ' αὐ-
τοῦ ἐφαρμογῆς τῶν περὶ ἄρραθῶνος ὀριζομένων, νὰ πλη-
ρῶνῃ καὶ πρόστιμον, ἀναλόγως τῆς προικῆς δέκα πέντε
τοῖς ἐκκτόν⁴.

ΣΗΜΕΡΟΝ

κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθος, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν τὰ συνομολο-
γούμενα πρόστιμα, διὰ τὴν περιπτώσιν ἀδικαιολογήτου
μεταμελείας καὶ ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς μνηστείας⁵.

§ 15.

Ἀποζημίωσις.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν οὐδὲν ὀρίζεται κατὰ τὴν

1. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Ε', σελ. 284, 285, 288. — Ἐπομένως
κατὰ τὴν διάταξιν ταύτην, εἰς τὰς μὴ ἱερολογούμενας μνηστείας ἐπι-
τρέπονται πρόστιμα.

2. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Σ', σελ. 180.

3. Μ. Γεδεῶν Καν. διατάξεις Τομ. Α', σελ. 300.

4. Μ. Γεδεῶν Καν. διατάξεις Τομ. Α', σελ. 405.

5. Ἐξέτασις ἐνστάσεων, περὶ ὑπάρξεως τοπικῶν ἐθίμων ἐναντίων,
ἐν προμοίσις ζητήμασιν, οὐχὶ ἀκίνδυνός ἐστι.

σύστασιν τῆς μνηστείας περὶ προστίμου, διὰ τὴν περι-
πτώσιν μεταμελείας τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων, ἄνευ
νομίμου λόγου, γεννᾶται τὸ ζήτημα, ἂν οὗτος δέον νὰ
καταδικάζηται εἰς ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου μνηστοῦ,
ὃν ἐγκαταλείπει.

Ρητὸς περὶ τούτου νόμος δὲν ὑπάρχει, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς
καταδικῆς εἰς ἀποζημίωσιν, ὑπάρχει ὁ γενικὸς κανὼν, ὅτι
ὁ ἀθετῶν ὑποχρέωσιν ἐπὶ ἐπιχειρήσει πράξεως καὶ οὐ-
τως ἐπενεγκῶν τῷ ἑτέρῳ ζημίαν, ἐνέχεται εἰς ἀνῶρθω-
σιν αὐτῆς, ἅμα δὲ καὶ ἡ Νεαρά 18 τοῦ Λέοντος, (περὶ ἧς
εἴρηται), καθ' ἣν ἂν ἐν περιπτώσει ἀθετήσεως τῆς μνη-
στείας συνεφωνήθη χρηματικὴ ποινὴ, εἰς ταύτην, ὡς ρη-
τῶς καὶ ἐκ προσιμίων οὕτως εἰπεῖν ὠρισμένην ἀποζημίω-
σιν, δύναται νὰ καταδικασθῇ ὁ ἄνευ λόγου ἀποποιούμενος
τῆς μνηστείας τὴν ἐκτέλεσιν¹.

ΣΗΜΕΡΟΝ

συνωδὰ τοῖς ἄνω, κατὰ τὸ κρατοῦν ἔθος, τὰ Ἐκκλησιαστι-
κὰ δικαστήρια ἐπιβάλλουσιν ἀποζημίωσιν εἰς τὸν ἄνευ
νομίμου λόγου ἀναχωροῦντα ἐκ τῆς μνηστείας, ἀναλόγως
τῆς καταστάσεως τούτου καὶ τῆς ἐπερχομένης τῷ ἐγκα-
ταλειπομένῳ μνηστῷ ζημίας.

1. Α. Χ. ὁ Πέτρος πλούσιος ὢν, μνηστεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ
Παύλου πένησαν, κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως ἀρίστην κόρην, ἣν καὶ ἄλ-
λοι εὐποροὶ ἐζήτησαν εἰς γάμον πρὸ τῆς μετὰ τοῦ Πέτρου μνηστείας
τῆς· ὁ Πέτρος μετὰ τινα καιρὸν καὶ ἀφοῦ παρέλθει ἡ πρώτη νεότης
τῆς κόρης, ἐγκαταλείπει αὐτήν, ἄνευ λόγου, ἀσθενῆ καὶ πενομένην,
ἀναντιρρήτως εἶναι εἰς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεως. Οἶκογ. Παπ. σελ. 83·
Σύμφωνος τούτοις ἐστὶν ἡ νομολογία τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐθι-
κοῦ μικτοῦ συμβουλίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Σχέσεις τῶν μνηστῶν πρὸς ἀλλήλους.

§ 16.

Οἱ μνηστοὶ ἐξομοιοῦνται πρὸς τοὺς συζύγους κατὰ τὰ ἐξῆς.

1] Ὁφείλουσι πρὸς ἀλλήλους πίστιν¹.

2] Δέν δύναται ὁ εἷς νὰ μαρτυρήσῃ ὑπὲρ τοῦ ἄλλου ἐνώπιον πολιτικοῦ δικαστηρίου. Ἡ ιδιότης τοῦ μνηστοῦ ἢ τῆς μνηστῆς εἶναι λόγος ἐξαιρέσεως².

3. Δέν ὑπόκειται εἰς ἐκποίησιν τὸ ἀκίνητον, μὴ διατετιμημένον λόγῳ πωλήσεως κτῆμα, τὸ δοθὲν ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς προίξ³.

4] Κατὰ τὸν Ρωμαϊκὸν καὶ Βυζαντινὸν νόμον, ἡ μνηστὴ ἔχει προσωπικὸν προνόμιον, ἕνεκα τῶν κατὰ τοῦ μνηστοῦ ἀπαιτήσεων, ἐκ τῆς λόγῳ μελλούσης προικὸς, δοθείσης αὐτῷ περιουσίας, ἐπὶ τῆς συνδρομῆς τῶν δανειστῶν τοῦ μνηστοῦ⁴.

Ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ δικαστήριον τοῦ κομητάτου Σουσῶ κατεδίκασε μνηστῆρα, ἀρνούμενον ἄνευ λόγου νὰ συζευχθῇ τὴν μνηστὴν του, εἰς ἀποζημίωσιν δέκα χιλιάδων (10,000) λιρῶν στερλινῶν ὑπὲρ ταύτης.

Κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον ὁμοίως δὲν τίκεται ἀγωγή πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα παραλόγου ἀθετήσεως τῆς μνηστείας. Μάκελδεϋ § 506.

1. Κ. 3,1) 5.

2. (22, 5) 5.— Βασ. ΚΑ', α', 5.

3. (23, 5) 4.— Βασ. ΚΘ', στ. 4.

4. (42, 5) 17 § 1.— Βασ. Θ', ζ', 17.

5] Ὁ μνηστὴρ ἔχει τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγήν, διὰ προσβολὴν τῆς μνηστῆς¹.

Κατὰ τὸν 98 κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, «ὁ μνηστὴρ δικαίῳ ἀνδρὸς ἐκίνει τὸ μοιχικὸν κατὰ τὴν μνηστῆς ἐτέρῳ συμφθαρείσης, πρὸ τοῦ γάμου, καὶ κατὰ τοῦ ταύτην μοιχεύσαντος»².

Προσωπικαὶ σχέσεις τῶν μνηστῶν.

Περὶ τῶν προσωπικῶν σχέσεων τῶν μνηστῶν πρὸς ἀλλήλους, πλείστα κανονικαὶ διατάξεις ὀρίζουσιν, ἵνα αὐταὶ ὡς περιωρισμέναι.

Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Σμύρνης Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ἔτει 1798, διὰ συνοδικῆς διατάξεως ὥρισεν, ἵνα μηδόλως συναστρέφονται οἱ μνηστῆρες πρὸς τοὺς μνηστὰς, διότι ἡ συναναστροφή αὐτῶν γίνεται παραίτιος πολλῶν ἀτοπημάτων καὶ κακῶν³.

Ἄγχιθάγγελος ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος, ἐν ἔτει 1827, συνοδικῶς ὥρισεν «ὁ γαμβρὸς νὰ μὴν πηγαίνῃ συνεχῶς εἰς τὸ ὀσπῆτιον τῆς ἀρραβωνιαστικῆς καὶ νὰ διανυκτερεύῃ, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰς ἐπισήμους ἐορτὰς καὶ τὰς ἡμέρας τῶν χαιρετισμῶν νὰ πηγαίνῃ, καὶ νὰ ἀπέρχηται ἀναχωρῶν ἐκεῖθεν»⁴.

Γρηγόριος ὁ ς' ἐν ἔτει 1838, ὥρισεν «οἱ γονεῖς νὰ προσέχωσι καλῶς τὰς συναναστροφὰς τῶν θυγατέρων των, καὶ οὐ μόνον ξένων καὶ ἀδιαφόρων, ἀλλὰ καὶ τῶν [ἀρραβω-

1. (47, 10) 15 § 34.— Βασ. Ξ', 21, 15. Ἴδε καὶ Οἰκογ. Παπ. σελ. 542.

2. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Β', σελ. 542.

3. Μ. Γεδεῶν Κανονικ. διατάξεις. Τομ. Α', σελ. 311—313.

4. Αὐτόθι σελ. 322.

νιαστικῶν τὴν συχνὴν εἴσοδον καὶ συναναστροφὴν νὰ ἐμποδίζωσιν, ἀποφεύγοντες φρονίμως τὰ ἄτοπα, καὶ τὰς λυπηρὰς αὐτῶν συνεπειάς, μὲ τὴν προειδοποίησιν, ὅτι οὐδεμία μεσιτεία καὶ μεσολάβησις θέλει εὐρεῖ χῶραν εἰς ἐναντίαν περίστασιν . . . νὰ μὴ εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται ὁ ἀρχαιωνιαστικὸς, μῆτε νὰ διανυκτερεύῃ, ἀλλὰ εἰς ἐπισήμους ἐορτὰς σπανίως νὰ ἀπέρχεται χάριν ἀπλοῦ χαιρετισμοῦ»³. Καὶ δι' ἐτέρας διατάξεις ἐν ἔτει 1868, ἕνα «οἱ μνηστῆρες μηδὲ ἕως ἔχωσιν ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον καὶ ἐξοδον, μηδὲ συναστρέφονται καὶ συνδιασκεδάζουσι μετὰ τῶν μνηστῶν αὐτῶν, ἐκτὸς ἐπισήμων καὶ ὠρισμένων ἐπισκέψεων κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας, γνωστοῦ ὄντος διὰ τῆς συνεχοῦς πείρας, ὅτι ἐκ τῆς τοιαύτης ἀπολύτου τῶν μνηστῆρων συναναστροφῆς, προκύπτουσι πολλὰ ἄτοπα καὶ πολλὰ ἀφορμὰ, προκαλοῦσιν ἐπὶ τέλος τὴν διόλυσιν τῆς μνηστείας»².

Ἡ δὲ νεωτέρα περὶ μνηστείας διάταξις (1887) ὁρίζει, «μὴ ἐπιτρέπειν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μνηστείας, ἐλευθέραν καὶ ἀκώλυτον εἴσοδον τοῖς μνηστευομένοις, ὡς γνωστοῦ ὄντος οἷα τὰ ἐκ τοιούτων σχέσεων προκαλούμενα ἄτοπα, κατ' οἷα τὰ ἐντεῦθεν ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς ἀναφυόμενα σκάνδαλα»³.

1. Μ. Γεδεῶν Καν. διατάξεις. Τομ. Β', σελ. 340.

2. Αὐτόθι. Τομ. Α', σελ. 401.

3. Αὐτόθι σελ. 402.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

§ 17.

Χρόνος τῆς τελέσεως τοῦ γάμου μετὰ

τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας.

Ἡ ἠθικὴ σχέσηις τοῦ γάμου ἀποκρούει πάντα ἐξαναγκασμὸν πρὸς τέλεσιν αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, συνεπῶς ἐν τῷ συναλλάγματι τῆς μνηστείας, δὲν δύναται τις νὰ ἐξαναγκασθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχέσεως, ἣν ἔδωκε κατὰ τὴν σύναψιν αὐτοῦ (ἦτοι τελέσεως τοῦ γάμου), ὅπως συμβαίνει ἐν ἄλλοις συναλλάγμασι. Ὅθεν ἐκ τῆς μνηστείας δὲν τίττεται ἀγωγή πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου· ἦτοι δὲν δύναται τις νὰ ἐγείρῃ ἀγωγήν καὶ ἀπαιτήσῃ, ὅπως ὁ ἀποποιούμενος τὴν σύναψιν τοῦ γάμου μνηστὸς ἐξαναγκασθῇ εἰς τοῦτο. Συνεπῶς ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, μετὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας εἶναι σπουδαῖος, οὐχὶ ὅπως γινώσκῃ τις πότε δύναται νὰ ἐκβιασθῇ ἡ σύναψις τοῦ γάμου, ἀλλὰ διὰ νὰ κανονισθῇ ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἀποποιούμενου τοῦ μνηστῆρος ἢ τῆς μνηστῆς τὴν σύναψιν τοῦ γάμου, ἄρχεται δι' αὐτὸν ἡ τῆς ἀποζημιώσεως ὑποχρέωσις¹.

Προσδιορίζεται δέ:

α'] Τιθεμένης προθεσμίας· ὅποτε ὁ χρόνος τῆς τελέσεως τοῦ γάμου εἶναι ἡ λήξις τῆς προθεσμίας.

β'] Τιθεμένης αἰρέσεως· ὅποτε ὁ χρόνος τῆς τελέσεως τοῦ γάμου εἶναι.

1. Οἶκογ. Πλπ. σελ. 83—84.

Ἐπί μὲν τῆς ἀναβλητικῆς αἵρέσεως, ὁ χρόνος τῆς πληρώσεως τῆς αἵρέσεως.

Ἐπί δὲ τῆς διαλυτικῆς, ὁ τῆς ἀπολείψεως τῆς αἵρέσεως.

Ἐὰν δὲ ἡ πλήρωσις τῆς αἵρέσεως συνίσταται εἰς πράξιν ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ μνηστῆρος ἢ τῆς μνηστῆς, ὁ δικαστὴς ὀρίζει χρόνον κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ, οὗ ἐντὸς δέον νὰ ἐπιχειρηθῇ ἡ πράξις ἢ ἀποτελοῦσα τὴν αἵρεσιν καὶ οὗ παρελθόντος λογίζεται αὕτη πεπληρωμένη¹.

Ἐὰν πρόκειται θέμα, καθ' ὃ ἡ μὴ ἐκπληρωθεῖσα αἵρεσις λογίζεται κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς πληρωθεῖσα, χρόνος τῆς τελέσεως τοῦ γάμου εἶναι ὁ καθ' ὃν λογίζεται πληρωθεῖσα ἡ αἵρεσις².

Ἀπροσδιόριστος ἐστὶν ὁ χρόνος τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, ὡσάκις οὐδεμία μνεῖα περὶ τούτου γίνεται κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας· ὁπότε γεννᾶται τὸ ζήτημα, πότε ἀρχεται ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις, διὰ τὸν ἀποποιούμενον τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου.

Διάφοροι πολιτικαὶ καὶ κανονικαὶ διατάξεις, διαφόρως ὀρίζουσι τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τοῦ γάμου μετὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας.

Ἐν τοῖς Βασιλικαῖς ὀρίζεται, ἐν περιπτώσει μὴ συμφωνίας χρόνου πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου, ἐὰν μὲν ὁ μνηστὸς διαμένῃ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν ἣ καὶ ἡ μνηστὴ, ὀφείλει νὰ νυμφευθῇ ἐντὸς διετίας, ἐὰν δὲ ἐκτὸς εἰς ἄλλαν ἐπαρ-

1. Οἰκογ. Παπ. σελ. 84.

2. Ἐπειδὴ σπανίως τίθεται αἵρεσις ἐν τῇ μνηστειᾳ παρ' ἡμῖν, διὰ τοῦτο ἐν συντομίᾳ ἐκτίθενται τὰ περὶ αὐτῆς, ὡς καὶ ἀνωτέρω.

χίας, ἐντὸς τριετίας· εἰ δὲ ἀναβάλλῃ, δύναται ἡ κόρη νὰ νυμφευθῇ ἄλλον¹.

Ἐνεκα εὐλόγου αἰτίας ὅμως, καὶ πέραν τῆς τριετίας δύναται νὰ ἀναβληθῇ ἡ τέλεσις τοῦ γάμου.

Εὐλογοὶ δὲ αἰτίαι ἐν τῷ νόμῳ ἀναφέρονται· νόσος τοῦ μνηστῆρος ἢ τῆς μνηστῆς· θάνατος τῶν γονέων· κεφαλικὰ ἐγκλήματα· μακρὰ ἀποδημίαι ἐξ ἀνάγκης γενομεναι².

Ὁ χρόνος ὑπολογίζεται ἀεὶποτε ἀπὸ τῆς κατὰ νόμον πρὸς γάμον ἡλικίας³.

Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, διὰ τῆς περὶ μνηστείας Νεαρᾶς αὐτοῦ, περὶ ἱερολογουμένης μνηστείας, ὀρίζει μετ' ὀλίγον ἢ καὶ πολὺν χρόνον ἀπὸ τῆς συνάψεως αὐτῆς, κατὰ τὴν θέλησιν τῶν συναλλασσομένων, ἀπαραιτήτως νὰ τελεῖται ὁ γάμος⁴.

Γρηγόριος ὁ ἀπὸ Σμύρνης ἐν ἔτει 1798 διὰ διατάξεως αὐτοῦ, ἀποφαίνεται τὴν ἀναβολὴν καὶ παράτασιν τῆς μνηστείας, ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας χρόνους, ἄνευ τινὸς ἀσθενείας τοῦ γαμβροῦ ἢ τῆς νύμφης, ἢ θανάτου γονέως αὐτῶν, ἢ μακρᾶς τινος ἀποδημίας, πάντη παράνομον καὶ ἀπηγορευμένον· καὶ ὀρίζει ἄνευ τῶν ὀρίων τούτων, νὰ μὴ παρατείνωνται αἱ τέλεσις τῶν γάμων περισσότερο τῶν τεσσάρων ἐτῶν⁵.

Γρηγόριος ὁ ς' διὰ δύο διατάξεων (1838 καὶ 1868)

1. ΚΗ', α', 16. — Ἀρμεν. Δ', α', 17.

2. Βχσ. ΚΗ', α', 16. — Ἀρμεν. Δ', α', 18. — Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Β', σελ. 530.

3. Πείρα XLIX κστ'.

4. Ματθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. ς', σελ. 180—181.

5. Μ. Γεδεών Καν. διατάξεις σελ. 312—313.

ὀρίζει προθεσίαν πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου, ἀπὸ τῆς συνά-
ψεως τῆς μνηστείας ἕξ μηνῶν ἢ τὸ πολὺ ἑνὸς ἔτους¹.

Διὰ δὲ τῆς νεωτέρας περὶ μνηστείας διατάξεως, ἐν
ἔτει 1887, ὀρίζεται ἡ τέλεσις τοῦ γάμου νὰ μὴ παρατεί-
νεται περισσύτερον τῶν δύο ἐτῶν, ἀπὸ τῆς συνάψεως τῆς
μνηστείας, εἰ δυνατόν δὲ νὰ συντέμνεται ὁ χρόνος².

ΣΗΜΕΡΟΝ

περὶ τοῦ χρόνου τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, ἀπὸ τῆς συνά-
ψεως τῆς μνηστείας, ὁσάκις δὲν εἶναι ὠρισμένος οὗτος, ὁ
δικαστὴς ἐκτιμῶν τὰ διάφορα περιστατικὰ κρίνει καὶ ἀ-
ποφαινέται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

§ 18

Λύσις τῆς μνηστείας.

Ἐπειδὴ ἡ ἠθικὴ σχέσις τοῦ γάμου ἀποκρούει πάντα
ἐξαναγκασμὸν πρὸς τέλεσιν αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ἐκάτερος τῶν

1. Μ. Γεδεών Κωνων. διατάξεις Τόμ. Α΄, σελ. 400. — Τόμ. Β΄,
σελ. 340.

2. Αὐτόθι Τόμ. Α΄, σελ. 402.

μνηστῶν δύναται νὰ λύσῃ τὴν μνηστείαν¹. Καθόσον δὲ ἡ
λύσις τῆς μνηστείας δύναται νὰ ᾗ ἀζήμιος δι’ ἀμφοτέρους
τοὺς μνηστοὺς (ἄνευ ὑπαιτιότητος ἐκατέρωθεν), ἢ νὰ ἔχη
ἐπιζημίους συνεπείας, διὰ τὸν ἕτερον μόνον (τὸν ὑπαίτιον),
ἐστὶν ἀζήμιος, ἢ ἐπιζήμιος (διὰ τὸν ἕτερον).

§ 19.

α΄) Ἀζήμιος λύσις τῆς μνηστείας.

Ἡ μνηστεία λύεται ἀζημίως·

1) Διὰ τῆς ἀμοιβαίας συναινέσεως τῶς μνηστῶν.

Σημειωτέον δὲ ἐνταῦθα, ὅτι ὁ πατὴρ δὲν δύναται νὰ
λύσῃ τὴν μνηστείαν τῆς ἡδὴ αὐτεξουσίας θυγατρὸς του,
ἥτις συνήφθη ὅτε αὐτὴ ἦν ὑπεξουσία². Λύει δὲ τὴν μνη-
στείαν τῆς ὑπεξουσίας αὐτῆς θυγατρὸς του³. Ἐπίσης ὁ

1. Παρ’ Ἐβραίοις ἡ μνηστεία ἐθεωρεῖτο τόπον ἱερὰ, ὥστε μόνον
ὁ θάνατος ἢ ἔγγραφον διαζυγίου ἠδύναντο νὰ διαλύσωσιν αὐτὴν καὶ
οὐδεμία ἑτέρα ἀφορμὴ (Ματθ. α΄, 18—25. — Λουκ. β΄, 5) Γ. Κωνστ.
Λεξικ. Ἀγ. Γραφῶν σελ. 143

Ἐν τῇ Γραφῇ ἡ μνηστὴ ὀνομάζεται καὶ γυνὴ «ἐταπεινώσε τὴν
γυναῖκα τοῦ πλησίον, ἤγουν διεπαρθένευσε τὴν μνηστὴν τούτου» Δευ-
τερον. ΚΒ΄, 24. — «Μὴ φοβηθῆς παραλυθεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά
σου» Ματθ. Δ΄, 20.

Παρὰ δὲ τοῖς Βυζαντινοῖς, ἡ ἱερολογουμένη μνηστεία ἐλύετο,
καθ’ οὓς τρόπους τὸ τέλειον συνοικέσιον» Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. Α΄,
σελ. 289—290. — Αὐτ. Τόμ. Β΄, σελ. 540—541. — Αὐτ. Τόμ. Γ΄,
σελ. 180.

2. Βασ. ΚΗ΄ α΄ 8.

3. L 10 (23, 1) — Ἀρμεν. Δ΄ α΄ 5. 16.

ἐπίτροπος ἢ κηδεμῶν δὲν δύναται νὰ λύσῃ τὴν ὑπάρχουσαν μνηστείαν τῆς ἀνήθου παρὰ τὴν θέλησιν τῆς¹.

2) Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἑτέρου τῶν μνηστῶν².

3) Ἐὰν μεταμεληθῇ ὁ ἕτερος τῶν μνηστῶν δι' εὐλογον αἰτίαν.

Εὐλογοὶ δὲ αἰτίαι, ἕνεκεν τῶν ὁποίων ἀζημίως λύεται ἡ μνηστεία εἰσὶ.

α') Ἐὰν ἕνεκεν ἀνηλικιότητος ἀνυπόστατος εἶναι ἡ μνηστεία καὶ ἀθέμιτος³.

β') Ἐὰν ἡ μνηστεία ἔγινε διὰ τῆς βίας⁴.

γ') Ἐὰν μετὰ τὴν σύστασιν τῆς μνηστείας ἀναφανῇ κώλυμα πρὸς γάμον⁵.

δ') Ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν μνηστῶν ἀσπασθῇ τὸν μοναχικὸν βίον⁶.

1. Πρ. ν. 14—3. Ἄρμεν. Δ' α' 3—Μιθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. συντ. Τόμ. 5' σελ. 184.

2. Ἄρμεν. Δ', β', 2.

3. Μιθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. 5', σελ. 183.—Νεαρ. Λέοντος ρθ', καὶ Ἀλέξ. Κομν.

4 Βασ. ΚΗ', β', 20.—Μιθ. Βλάσταρ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. 5', σελ. 183.—Αὐτ. Τόμ. Β'. σελ. 539.

5. L 5 C (5, 1). — Ἄρμεν. Δ', β', 7, 8. Λ. χ. ἀνακαλύπτεται κατόπιν, ὅτι οἱ μνηστοὶ εἶναι συγγενεῖς εἰς βαθὺν, καθ' ὃν κωλύεται νὰ συναφῶσιν εἰς γάμον, ἢ μετὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας ἐγγὺς συγγενῆς τοῦ ἑνὸς μνηστοῦ λαμβάνει εἰς γάμον πλησίον συγγενῆ τοῦ ἑτέρου λ. χ. ὁ ἀδελφὸς τῆς μνηστῆς μου νυμφεύεται τὴν ἀδελφὴν μου ἢ ἀνεψιάν. Ἐννοεῖται δ' ὅτι, ὅπως θεωρηθῇ ἀζήμιος ἡ λύσις ἐνταῦθα, δεόν, ἵνα οὐδεμία ἐνέργεια τοῦ μνηστοῦ ὑπάρχῃ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ γάμου συγγενοῦς του μετὰ συγγενοῦς τῆς μνηστῆς του.

6. Ἄρμεν. Δ', α', 25. — Φωτ. Νομοκάν. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. Α', σελ. 249. — Αὐτ. Τόμ. Β', σελ. 539. — Αὐτ. Τόμ. 5', σελ. 183.

ε') Παράβασις τῆς πρὸς τὸν μνηστῆρα ὀφειλομένης περὶ τὸν γάμον πίστεως ὑπὸ τῆς μνηστῆς¹.

ς') Ἄσωτος ἀνατροφή καὶ ἐν γένει αἰσχρὸς καὶ ἀνόλαστος βίος τοῦ μνηστοῦ².

ζ') Ἀνικανότης τοῦ μνηστοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν γαμικῶν καθηκόντων³.

η') Διαφορὰ θρησκείας καὶ δόγματος⁴.

Αἱ ἀνωτέρω τρεῖς αἰτίαι ς', ζ', καὶ η', διὰ νὰ ἀπαλλάξωσιν ἀπὸ τῆς ποινῆς τὸν προτείνοντα αὐτὰς μνηστὸν καὶ παραιτούμενον τῆς μνηστείας, πρέπει νὰ μὴ ἦσαν γνωσταὶ εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας ἢ μετὰ τὴν μνηστείαν νὰ ἐπῆλθον⁵.

θ') Ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν μνηστῶν ὑποστῇ τύχης ἐναλλαγῆν⁶.

Τύχης ἐναλλαγῆ ἐστὶ κατὰ Καλλιγᾶν, καταδίκη ποινικῆ, ἢ χρέη πρὸς τὸ δημόσιον, κατόπιν ἀνακαλυπτόμενη⁷. Κατὰ δὲ Θεόφιλον τὸν Καμπανίας⁸ καὶ διάταξιν ἀδελφου Πατριάρχου⁹, τύχης ἐναλλαγῆ ὑπάρχει, ὅποτεν ὁ

1. Νεαρὰ Λέοντος 93.— Ἄρμεν. Δ', α', 25 α. . . ἐξ ἄλλοτρίων σπερμάτων ἐγγάστριος ἢ γυνὴ πεφώραται» Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. Β', σελ. 539. — Τόμ. 5', σελ. 183.

2. Ἄρμεν. Δ', β', 8.—Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. Β', σελ. 539.— Τόμ. 5', σελ. 183.

3. Ἄρμεν. Δ', β', 8.—Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. Β', σελ. 539—541.

4. Ἄρμεν. Δ', β', 8.—Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. 5', σελ. 183.

5. Ἄρμεν. Δ', β', 8.

6. Ἄρμεν. Δ', α', 25.—Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. Β', σελ. 539.— Μιθ. Βλάσταρ. Αὐτ. Τόμ. 5', σελ. 183.

7. Οἰκογεν. σελ. 78.

8 Πρ. ν. σελ. 85.

9. Μ. Γεδεῶν Κανον. διατάξεις Τόμ. Α', σελ. 210.

μνηστὸς εὐτυχῆς ὧν περιπέση εἰς γρέην καὶ δυστυχίῃ.

Προσέτι καὶ ἂν περιπέση εἰς χρονίαν νόσον καὶ ἀπολέση ἐντελῶς τὴν καλλονήν¹.

ι.] Ἐὰν παραφρονήσῃ ὁ ἕτερος τῶν μνηστῶν.

Περὶ τῆς αἰτίας ταύτης ὁ Παπαρρηγόπουλος λέγει· παρατηρητέον ὅτι ὁ Γάϊος ἐν τῷ (23, 1/8 Βασ. ΚΗ' α' 6) ἀποφαίνεται μὲν ὅτι «ἡ μανία ἐμποδίζει τῇ μνηστείᾳ, ἐπιγενομένη δὲ οὐ λύει τὴν συστᾶσαν», ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἔπεται, ὅτι ὁ ἐχέφρων δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν λύσιν αὐτῆς. Ἰσχυρότεροι δὲ οἱ λόγοι ὑπὲρ τοῦ δικαιώματος τούτου τοῦ ἐχέφρονος μνηστοῦ.

Α.] Ἡ παραφροσύνη εἶναι λόγος, δι' ὃν δὲν δύναται νὰ συναφθῇ γάμος². ὅθεν ἐὰν ἀποδειχθῇ τὸ ἀνίατον τῆς ἀσθενείας, ὁ φρενοβλαβῆς ἀδυνατεῖ νὰ πληρώσῃ τὴν ἐκ τῆς μνηστείας ὑποχρέωσιν, ἢ δὲ τοῦ ἐχέφρονος μνηστοῦ εἶναι

1. Ζωναρᾶς Ρ. καὶ Π. Συντ. Τομ. Β', σελ. 539—540. — Ματθ. Βλάσταρ. Αὐτ. Τόμ. 5', σελ. 183. — Πείρα XLIX κ5'. Ἀντιδοξεῖ ὁ Παπαρρηγόπουλος καὶ λέγει «πολλοὶ νομοδιδάσκαλοι δοξάζουσιν, ὅτι δύναται ὁ μνηστὸς νὰ λύσῃ τὴν μνηστείαν, ἐὰν ἡ μνηστὴ ἕνεκα ἀσθενείας ἀπολέτῃ ἐντελῶς τὴν καλλονήν, ἢ τὴν περιουσίαν της κτλ., οὐδὲν ἤττον πειθόμεθα ὅτι ἐν γένει δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ δόξα αὕτη. Ἡ ρήτρα *redus cie stantidus* «μενόντων τῶν πραγμάτων εἰς ἣν ἦσαν κατάστασιν ἐν τῷ κχιρῷ τῆς μνηστείας», δὲν ὑποτίθεται ὑπάρχουσα ἐπ' οὐδεμιᾶς συμβάσεως· ὅθεν καὶ ἂν μετεβλήθησαν αἱ περιστάσεις ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ὁ ἕτερος τῶν μνηστῶν, ἂν ἠδύνατο νὰ προίδῃ τὴν μεταβολὴν ταύτην, δὲν ἤθελε συνάψῃ τὴν μνηστείαν, πάλιν οὗτος δὲν δικαιοῦται νὰ λύσῃ αὐτὴν διὰ τὸν λόγον τούτον, χωρὶς νὰ ἐπισύρῃ καθ' ἑαυτοῦ τὰ τῆς προπετοῦς λύσεως ἀποτελέσματα. Οἰκογ. σελ. 90.

2. (23, 2) 16 § 2 — Βασ. ΚΗ', 6', 16. — Ἀρμεν. Δ', α', 14. (Βιβλ. Α', σελ. 11—12).

τοσοῦτο στενωῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς ὑποχρέωσεως τοῦ φρενοβλαβοῦς, ὥστε ἄνευ αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὅθεν συγκαταργουμένη μετ' αὐτῆς, ἀπαλλάσσει τὸν ἐχέφρονα τοῦ τῆς μνηστείας δεσμοῦ, καὶ τοῦτο ἐκφράζει οὗτος δηλῶν, ὅτι λύει αὐτόν, ἢ δὲ δήλωσις αὕτη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὑπαγορευομένη, δὲν δύναται νὰ λογισθῇ προπετῶς γινομένη.

Β.] Κατὰ τὸ πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ δίκαιον, ἡ παραφροσύνη ἦτο λόγος λύσεως τοῦ γάμου¹.

Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος, ὀρίσας τοὺς λόγους τῆς λύσεως αὐτοῦ², δὲν κατέλεξε μετὰ αὐτῶν, φιλανθρώπως ποιῶν καὶ τὸν σκληρὸν τοῦτον. Ἐν τούτοις κατὰ τὸ πρὸ αὐτοῦ δίκαιον εἶναι ἀναμφισβήτητον, ὅτι λόγῳ φρενοβλαβείας ἠδύνατο νὰ λυθῇ ἡ μνηστεία, ἀφ' οὔ καὶ ὁ γάμος ἐλύετο ἕνεκεν αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῶν λόγων τῆς λύσεως τῆς μνηστείας δὲν ἐκαινοτόμησεν ὁ αὐτοκράτωρ, ἰσχύει περὶ αὐτῶν ἡ προηγουμένη νομοθεσία³.

Ὁ δὲ Κρασσαῶς λέγει: Ἡ παραφροσύνη ὡς ὀρίζει ὁ νόμος, κωλύει τὴν σύστασιν τῆς μνηστείας, ἐνῶ ἐπιγενομένη δὲν ἐπάγεται τὴν λύσιν, ὅπερ δηλοῖ, ὅτι ταύτης ἕνεκεν δὲν λύεται αὐτοδικαίως ἡ μνηστεία, οὐχὶ δὲ καὶ ὅτι ὁ ἕτερος δὲν δύναται ἄνευ ποινῆς ν' ἀποστῇ, διότι ἡ παραφροσύνη κωλύει τὸν γάμον, κατὰ δὲ τὸ πρὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ δίκαιον ἦν καὶ λόγος λύσεως⁴.

1. (24, 3) 22 § 17.

2. Νεαρ. 22, 117.

3. Οἰκογεν. σελ. 88—89.

4. Οἰκογεν. σελ. 105. — Ἀντιδοξεῖ ὁ Καλλιγᾶς Οἰκογεν. σελ. 78.

Καὶ ἐν τῇ πράξει τῆς Ἐκκλησίας, ἡ παραφροσύνη εἶναι λόγος λύσεως τῆς μνηστείας¹.

Ἄνηλικος μὴ τυχοῦσα συγγνώμην ἡλικίας, εἴτε παρθένος, εἴτε χήρα, λύουσα μονομερῶς τὴν μνηστείαν, ἄνευ εὐλόγου αἰτίας, κατ' ἐξαιρέσειν δὲν ὑφίσταται τὴν ποινὴν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει τὸ ληρθὲν, καὶ τοῦτο ἐφ' ὅσον σώζεται· εἴτε αὐτὴ, εἴτε ὁ ἐπίτροπος, εἴτε ὁ κηδεμὼν ἔλαβε τὸν ἀρραβῶνα². Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀνηλικου μνηστῆρος³.

ΣΗΜΕΡΟΝ

Λυομένης τῆς μνηστείας, ἕνεκα λόγων ἐκ τῶν ἄνω ἀναφερομένων, τὰ συναλλαγέντα μέρη ἀζημίως ἐπανέρχονται εἰς τὴν πρό τῆς μνηστείας θέσειν.

§ 20.

Β'. Ἐπιζήμιος λύσις τῆς μνηστείας

(διὰ τὸν ἕτερον).

Ἡ μονομερὴς καὶ ἄνευ εὐλόγου αἰτίας ἀποχὴ ἀπὸ τῆς μνηστείας παρὰ τοῦ ἑτέρου τῶν μνηστῶν, καθίστησιν αὐτὸν ὑπαίτιον καὶ συνεπάγεται ἐναντίον τοῦ ἐπιζήμιου συνεπειάς⁴.

1. Θεόφιλος ὁ Κεμπανίας λέγει· ἐὰν ὁ μνηστὴρ πρὸ τοῦ γάμου διαμνησθῇ ἢ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ τοῦ γάμου, τοῦτο εἶναι εὐλογος αἰτία πρὸς ἀζήμιον λύσιν. Πρ. ν. σελ. 86.

2. L 5. C. (5, 1). — Ἀρμεν. Δ', 6', 5.

3. Οἰκ. Κρασσᾶ σελ. 103.

4. Ἡ δι' ὄρκου ἐπίρρωσις τῆς ὑποσχέσεως τοῦ γάμου, οὐδὲν συνεπάγεται ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἀποτελεσμα. Οἰκογεν. Παπ. σελ. 86.

Λόγοι καθιστῶντες ὑπαίτιον, τὸν παραιτούμενον τῆς μνηστείας εἰσί.

1) Μεταμέλεια ἄνευ εὐλόγου αἰτίας. Ὡς δὲ ἡ αὐτεξουσία ἐνήλικος γυνή, οὕτω καὶ ἡ τυχοῦσα συγγνώμην ἡλικίας, παραιτουμένη τῆς μνηστείας, ὑφίσταται τὰς ἐκ τῆς μονομεροῦς καὶ ἄνευ εὐλόγου αἰτίας λύσεως αὐτῆς συνεπειάς¹.

Ἐπίσης καὶ πατὴρ ἢ μήτηρ κόρης, ἢ πάππος, οἵτινες ὑπὲρ ἐγγόνης ἀνηλικου ἔλαβον ἀρραβῶνα².

2) Σύναψις ἐτέρας μνηστείας, ἄνευ λύσεως τῆς ὑφισταμένης³.

3) Ἐὰν ἡ γυνὴ δολίως χωρὶς νὰ ἔχη, ὑποσχεθῇ προῖκα καὶ δὲν δύναται νὰ τὴν δώσῃ⁴.

4) Ἐὰν ὁ ἕτερος τῶν μνηστῶν ἀποφεύγῃ νὰ ἐκπληρώσῃ ὄρον, τεθέντα κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας⁵.

1. Ἀρμεν. Δ', 6', 5.

2. Αὐτόθι 7.

3. Ἐὰν ὑπάρχωσι δύο ἢ πλείοτεραι μνηστεῖαι, ἡ πρώτη συναφθεῖσα προτιμᾶται τῶν ἐπομένων, αἰτινὲς εἰσι πράξεις ἀντιδικήναι εἰς τὰ χρηστὰ ἦθη, ἢτοι παράγουσαι ὑποχρεώσεις ἐπὶ ἀδυνάτῳ. Οἰκογεν. Παπ. σελ. 8.

Κατὰ τὸ Ρωμαϊκὸν καὶ βυζαντινὸν δίκαιον, μνηστείας ὑφισταμένης, ἢ σύναψις ἐτέρας, ἢ ἡ τέλεσις γάμου μετ' ἄλλου προσώπου ἐπάγεται ἀτιμίαν. Μάκελδεῦ σελ. 496. — Ἀρμεν. Δ', α', 8.

Ἐπιζήμιος γυναικὶς μεμνηστευμένην, τοῦ μνηστῆρος ἐπιζήμιος μοιχὸς καλεῖται. Βασ. ΚΗ', α', 15. — Καν. 98 τῆς 5' Οἰκουμ. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. Β', σελ. 538—539. — Ζωναρ. Αὐτ. σελ. 539.

4. Θεοφίλ. Καμπαν. Προχ. ν. σελ. 86.

5. Ἐννοεῖται ὁ ὄρος διὰ νὰ ληρθῇ ὑπ' ὄψιν, δέον νὰ ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου· δηλαδὴ νὰ μὴ ἀντίκειται εἰς τὴν ἡθικὴν, εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν· καὶ νὰ μὴ ἀφορᾷ ἀδύνατον πράξιν.

5) Ἀναβολὴ τῆς συνάψεως γάμου, ἄνευ νομίμου λόγου.

Ὁ χρόνος ὑπολογίζεται συνωδὰ τοῖς ἄνωτέρω Κεφ. Ζ'.

6) Φθορὰ τῆς μνηστῆς ὑπὸ τοῦ μνηστοῦ.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἡ διάλυσις τῆς μνηστείας δίδεται, αἰτουμένων αὐτὴν τῶν γονέων, ἢ τῶν ἐχόντων δικαίωμα εἰς τοῦτο¹.

ΣΗΜΕΡΟΝ

Λυομένης τῆς μνηστείας, ἔνεκα λόγου ἐκ τῶν ἄνωτέρω, ἦτοι προπετῶς καὶ ὑπαιτίως, τὰ περὶ ἀρραβῶνων, δωρεῶν μνηστείας, προστίμου καὶ ἀποζημιώσεως κανονίζονται συμφώνως τοῖς ἄνω ἐκτεθείσι.

Σημειωτέον δ' ὅτι, ἐὰν ἡ μνηστὴ εἶναι ὑπεξουσία, ὁ γονεὺς ὑφίσταται τὰς ζημίας².

Ἐὰν δὲ ὁ καθιστάμενος ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν ἀποθάνῃ, ἡ ὑποχρέωσις αὐτοῦ δὲν ἀναιρεῖται διὰ τοῦ θανάτου του, ἀλλὰ μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ³.

1. Μιχθαῖος ὁ Βλάσταρης ἀναφέρει, τὸ τρίτον μέρος τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑποστάσεως νὰ δίδῃ ἐν τοιούτῃ περιπτώσει ὁ μνηστὴρ πρὸς τὴν κόρην. Ρ. καὶ Π. Συντ. Τόμ. 5', σελ. 374. — Πρ. ν. λθ', ξε'.

2. L 5. C. (5, 1).

3. Ἀρμεν. Δ', 6', 2.

§ 21.

Τύποι αἰτήσεων πρὸς λύσιν μνηστείας.

Α') Τύπος αἰτήσεως πρὸς λύσιν μνηστείας, ὑποβαλλομένης παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς μνηστῆς¹.

Ἐνώπιον

τοῦ μικτοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως (ἢ Ἐπισκοπῆς . . .)².

Σεβασμιώτατε, (ἢ Πανιερώτατε, ἢ Θεοφιλέστατε³).
Πρὸ (τὸν χρόνον) ἡ θυγάτηρ μου (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον) ἐμνηστεύθη τὸν (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον).

Οὗτος ἔδωκεν αὐτῇ ὡς μνηστῆ του δακτυλίδιον ἀξίας καὶ δωρεὰς τὰς ἐξῆς αὕτη δὲ τούτῳ δακτυλίδιον ἀξίας

1. Ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων γίνεται δεκτὴ ἡ τοιαύτη αἴτησις τοῦ πατρὸς· κατὰ δὲ τὴν δικάσιμον, εἴτε διατάσσεται ἡ προτέλευσις τῆς μνηστῆς, εἴτε ἀποστέλλεται κατὰ τὰς περιστάσεις ἱερεὺς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς καὶ λαμβάνει τὴν κατάθεσιν τῆς, ἢ ἐκτίθησιν ἐπ' ἀκροατηρίου.

2. Ἄν ἡ αἴτησις πρόκειται νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὑποβάλλεται πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

3. Σεβασμιώτατοι τιτλοφοροῦνται οἱ ἐν τῷ συνταγματικῷ ἀναγεγραμμένοι δώδεκα πρῶτοι μητροπολίται, οἵτινες καθ' ἱεραρχικὴν τάξιν εἰσὶν· α'] Καισαρείας·—β'] Ἐφέσου·—γ'] Ἡρακλείας·—δ'] Κυζίκου·—ε'] Νικομηδείας·—ς'] Νικαίας·—ζ'] Χαλκηδόνος·—η'] Δέρκων·—θ'] Θεσσαλονίκης·—ι'] Ἀδριανουπόλεως·—ια'] Ἀμασειας·—καὶ ιβ'] Ἰωαννίνων. Πανιερώτατοι οἱ λοιποὶ Μητροπολίται μετὰ τοὺς ἄνω δώδεκα. Θεοφιλέστατοι δὲ οἱ Ἐπίσκοποι εἴτε ἔχουσιν ἐπαρχίαν καὶ κυρίως ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν Μητροπόλεως τινος διατελοῦσιν· εἴτε εἰσὶ τιτουλάριοι, ἦτοι ἀρχιερεῖς ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι, ἄνευ ἐπαρχίας.

Ἐπειδὴ παρήλθε χρόνος . . . 1, οὗτος δὲ ἄνευ οὐδενὸς λόγου ἀποφεύγει νὰ τελέσῃ τὸν μετ' αὐτῆς γάμον².

Ἐπειδὴ ἡ ἐγκατάλειψις τῆς θυγατρὸς μου μετὰ πολυχρόνιον μνηστείαν, ἐπιφέρει εἰς αὐτήν, καθὼς και εἰς τὴν οἰκογένειάν μου ἀνυπολόγιστον ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ζημίαν, διότι τὴν ἀποκατάστασίν της, αὐτὸ τὸ μέλλον της πρα-βλάπτει.

Διὰ ταῦτα ἐξαιτοῦμαι

Νὰ ὀρισθῇ δικάσιμος·

Νὰ κλητευθῇ ὁ ἐναγόμενος· και

Νὰ νουθετηθῇ και παροτρυνθῇ νὰ συνάψῃ τὸν μετὰ τῆς θυγατρὸς μου (μνηστῆς του) γάμον.

Ἄν δὲ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς θυγατρὸς μου, συμφώνως τῷ νόμῳ νὰ καταδικασθῇ νὰ με ἀποζημιώσῃ ἐκ λιρῶν τουρκίας . . . 3 καθὼς και περὶ τῶν ἀνταλλαγέντων ἀρχαίωνων και δωρεῶν· και εἰς τὰ δικαστικὰ και δικηγορικὰ.

Ἐν . . .

Μετὰ σεβασμοῦ

Ὁ αἰτῶν

.....

1. Ἡ ἂν ὀρίσθη προθεσμία πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ. Ἐπειδὴ παρήλθεν ἡ τεθεῖσα προθεσμία πρὸς τέλεσιν τοῦ γάμου.

2. Ἄν δι' ἄλλον λόγον αἰτεῖται ἡ λύσις τῆς μνηστείας, ἀναφέρεται ὁ λόγος οὗτος.

3. Ἄν συνωμολογήθῃ πρόστιμον ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ. Νὰ καταδικασθῇ νὰ μοι πληρώσῃ τὸ συνωμολογηθὲν ἐν τῷ προικοσυμφώνῳ πρόστιμον λιρ. τουρκ. . . .

B') Τύπος αἰτήσεως πρὸς λύσιν μνηστείας, ὑποβαλλομένης παρὰ τῆς μνηστῆς.

Ἐνώπιον κτλ.

Πρὸ (τὸν χρόνον) ἐμνηστεύθην τὸν (ὄνομα και ἐπώνυμον), ὃς μοι ἔδωκε δακτυλίδιον ἀξίας . . . και δωρεὰς τὰς ἐξῆς . . . ἐγὼ δὲ ἔδωκα αὐτῷ δακτυλίδιον ἀξίας . . .

Ἐπειδὴ κτλ. κατὰ τὸν Α' τύπον.

§ 22.

Τύποι ἀποφάσεων λύσεως μνηστείας.

A') Τύπος ἀποφάσεως λύσεως μνηστείας κατ' ἀντιμωλίαν.

Ἄριθ.

Σήμερον . . . τὸ μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως (ἡ Ἐπισκοπῆς), συνεδριάζον ἐν (τὸ ὄνομα τῆς πόλεως), ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ . . . παρόντων τῶν δημογερόντων . . . τῶν . . . και τοῦ γραμματέως . . . ἐδίκασεν ἐπὶ τῆς ὑπὸ ἡμερ. . . αἰτήσεως τοῦ . . . κατὰ τοῦ . . .

Παρέστησαν ἐν τῇ δίκῃ ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι¹.

Ὁ ἐνάγων συμφώνως τῇ αἰτήσει του, ἀναφέρων προφορικῶς, ὅτι ὁ ἐναγόμενος μνηστὴρ τῆς θυγατρὸς του . . . ἄνευ λόγου ἀποφεύγει νὰ τελέσῃ τὸν μετ' αὐτῆς γάμον²

1. Ἡ ἂν δι' ἀντιπροσώπων ἐγένετο ἡ δίκη σημειοῦται. Παρέστη ἐκ μέρους τοῦ ἐνάγοντος ὁ . . . ἐπίτροπος αὐτοῦ, δυνάμει πληρεξουσίου ἐπιτροπικοῦ ὑπὸ ἡμερ. . . ἐκ μέρους δὲ τοῦ ἐναγομένου . . .

2. Ἄν λόγος τις ὑπάρχῃ ἀναφέρεται οὗτος.

αίτεται, ἵνα διὰ τοῦ δικαστηρίου νοθετηθῆ νὰ νυμφευθῆ αὐτήν, ἢ ἂν ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς μνηστῆς του νὰ καταδικασθῆ εἰς ἀποζημίωσιν ἐκ λιρῶν τουρκίας... καὶ συμφώνως τῷ νόμῳ περὶ τῶν ἀνταλλαγέντων ἀρραβῶνων καὶ τῶν δωρεῶν· ὁ δὲ ἐναγόμενος ἀπαντῶν λέγει . . . 1.

Τὸ δικαστήριον σκεφθὲν κατὰ τὸν νόμον·

Ἐπειδὴ ἀδύνατός ἐστὶν ἡ συμφιλίωσις τῶν μνηστῶν·

Ἐπειδὴ οἱ προσαγόμενοι λόγοι τοῦ ἐναγομένου πρὸς ἐγκατάλειψιν τῆς μνηστῆς του εἶναι ἀβάσιμοι·

Ἐπειδὴ ἡ ἄνω μνηστεία διήρκεσε . . . ἔτη·

Διὰ ταῦτα

Ἰδὸν καὶ τὸν νόμον (Ἄρμεν. . . .)

Ἀποφασίζει

Δέχεται τὴν ὑπὸ ἡμερ. . . . αἴτησιν τοῦ . . .

Λύει τὴν μνηστείαν τοῦ . . . ἀπὸ τῆς . . .

Καταδικάζει τὸν ἐναγόμενον . . . ὡς ὑπαίτιον εἰς ἀποζημίωσιν ἐκ λιρῶν Τουρκίας . . . ὑπὲρ τῆς . . .

Εἰς τὴν ἀπώλειαν τοῦ δοθέντος ὑπ' αὐτοῦ ἀρραβῶνος καὶ εἰς τὴν ἐπιστροφήν τοῦ ληφθέντος ὑπ' αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἀντιτίμου τούτου, ἐκτιμηθέντος εἰς γρόσια ἀργυρᾶ . . .

Εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν δοθέντων ὑπ' αὐτοῦ δωρεῶν μνηστείας.

Εἰς τὰ δικαστικὰ τέλη, ἀνερχόμενα ἐν συνόλῳ εἰς γρόσια ἀργυρᾶ . . . καταβλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος

1. Ἄν ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξίν μνηστείας, ἢ ὅρον τινὰ θεθέντα κατὰ τὴν σύναψιν τῆς μνηστείας, ἀποδεικνύει δὲ ὁ ἐνάγων τὴν μνηστείαν ἢ τὸν ὅρον, σημειοῦται τοῦτο ἐν τῇ ἀποφάσει μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀκουσθέντων μαρτύρων.

καὶ εἰς τὰ δικηγορικὰ διὰ παραστάσεις γρόσια ἀργυρᾶ . . .

Ὁ Πρόεδρος

Ὁ γραμματεὺς

(Τ. Σ.)

B') Τύπος ἀποφάσεως λύσεως μνηστείας κατ' ἐρήμην.

Ἄριθ.

Σήμερον τὸ μικτὸν Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως (ἢ Ἐπισκοπῆς), συνεδριάζον ἐν (τὸ ὄνομα τῆς πόλεως), ὑπὸ τὴν πρεδρείαν τοῦ . . . παρόντων τῶν δημογερόντων . . . τῶν . . . καὶ τοῦ γραμματέως . . . ἐδικάσεν ἐπὶ τῆς ὑπὸ ἡμερ. . . . αἰτήσεως τοῦ . . .

Παρέστη ἐν τῇ δίκῃ μόνον ὁ ἐνάγων . . . ὁ δὲ ἐναγόμενος . . . δὲν προσῆλθεν, ἔν καὶ ἐκλητεύθη νομίμως διὰ κλήσεως ὑπὸ ἡμερ. . . .

Ὁ ἐνάγων συμφώνως τῇ αἰτήσει του ἀναφέρων ὅτι . . . αἰτεῖται τὴν καταδίκην τοῦ ἐναγομένου ἐρήμην.

Τὸ δικαστήριον σκεφθὲν κατὰ τὸν νόμον·

Ἐπειδὴ ὁ ἐναγόμενος νομίμως ἐκλητεύθη·

Ἐπειδὴ διὰ τοῦ προσαχθέντος προικοσυμφώνου δηλοῦται ὅτι . . . κτλ.

Διὰ ταῦτα

Ἰδὸν καὶ τὸν νόμον (Ἄρμεν. . . .)

Ἐρήμην ἀποφασίζει

κτλ. κατὰ τὸν Α' τύπον.

Συμφώνως μὲ τὸν τύπον τῶν ἄνω ἀποφάσεων ἐκδίδον-

ται ἀποφάσεις ὑπὸ τῶν μικτῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων, ἐνθα δὲν ὑπάρχουσιν ἰδιαιτέρως πνευματικὰ δικαστήρια.

Τὰ μικτὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια, ἐπὶ τοῦ προκειμένου δικάζουσι συγχρόνως τὸ πνευματικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν μέρος τῶν αἰτήσεων λύσεως μνηστείας ἢ γάμου καὶ ἐκδίδουσιν ὡς ἄνω ἀποφάσεις.

Ἄλλ' ὅπου ὑπάρχουσι δικαστήρια, χωριστὰ πνευματικόν, καὶ χωριστὰ μικτὸν ἐκκλησιαστικόν, αἱ αἰτήσεις αἰ ἀφορῶσαι λύσιν μνηστείας ἢ γάμου, παραπέμπονται ὑπὸ τοῦ προέδρου εἰς τὸ πνευματικὸν δικαστήριον, ὅπερ περιοριζόμενον εἰς τὴν ἐκδίκασιν τοῦ καθαρῶς πνευματικοῦ μέρους ἐκδίδει ἐπὶ τούτου ἀπόφασιν, δι' ἧς ἢ ἀπλῶς ἀπορρίπτει τὴν αἴτησιν λύσεως μνηστείας ἢ γάμου, ἢ ἀπλῶς λύει τὴν μνηστείαν, ἢ ἐκδίδει διαζύγιον.

Ἀκολουθῶς δὲ μετὰ τὴν λύσιν ἢ τῆς μνηστείας, εἰσάγεται ἢ αἰτήσεις εἰς τὸ μικτὸν ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, πρὸς θεώρησιν καὶ ἐκδίκασιν τοῦ πολιτικοῦ μέρους ἂν ὑπάρχη¹.

1. Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ ἐγκύκλιος ὑπὸ ἡμερ. 31 Ἰανουαρίου 1891 ἀπευθυνομένη τοῖς Μητροπολίταις ὁρίζει τὰ ἑξῆς. «Τὰς μὲν ἐκ μνηστείας καὶ γάμου ἀπορρυσίας (πνευματικῆς) διαφορὰς ὀφείλει διεξάγειν ἐν δικαστηρίῳ, συγκροτουμένῳ, κατὰ τὴν ἐνεργεῖα δικονομίαν, ἐξ ἱερέων καταλλήλων, ὑπὸ τὴν προεδρείαν αὐτῆς ἢ τοῦ ἰδίου ἐπιτρόπου· τὰς δὲ ἐκ τῆς διαλύσεως μνηστείας καὶ τὰς περὶ προικῶς, τραχώματος, δικτροφῆς καὶ διαθήκης διαφορὰς, ἐν δικαστηρίῳ, καταρτιζομένῳ, ὡς ἄνωτέρῳ ἐκ πολλῶν τιμίων, εὐυπολήπτων καὶ δικηκεριμένων ἐπὶ ἀκεραιότητι χαρακτηρῶς, φροντίζοντα ἐγκαίρως τὴν καθ' ἄπασαν τὴν ἐπαρχίαν αὐτῆς ἐκδοσιν ὁμοιομόρφου τύπου προικοσυμφώνου καὶ διαθήκης . . .». Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια 1 Μαρτίου 1891 Ἀριθ. 1.

§ 23.

Τύπος ἐφέσεως, ἀποφάσεως λύσεως μνηστείας¹.

Ἐνώπιον

τοῦ μικτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως . . . ὡς ἐφετείου (ἢ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος).

Ἐφεις

. . . κατοίκου . . .

Κατὰ

τῆς ὑπ' ἀριθ. . . . καὶ ἡμερ. . . . ἀποφάσεως τοῦ μικτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ δικαστηρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως (ἢ Ἐπισκοπῆς). καὶ

Κατὰ

τοῦ κατοίκου

Σεβασμιώτατε, (ἢ Παναγιώτατε)

Ἐχων παράπρονον ἐναντίον τῆς ἄνω ἀποφάσεως, δι' ἧς καταδικάζομαι ἐφεισβάλλω αὐτὴν ἐνώπιόν Σας.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ἀβάσιμος, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους.

Ἐπειδὴ καὶ

Ἐπειδὴ

1. Αἱ περὶ μνηστείας πρωτοδικῶς ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ὑπὸ των Ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων τῶν Ἐπισκοπῶν, ἐφεισβάλλονται ἐνώπιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Μητροπόλεως, εἰς ἣν ὑποκείνται αἱ Ἐπισκοπαί· αἱ δὲ τῶν ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον Μητροπόλεων ἐνώπιον τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Διὰ ταῦτα ἐξαιτοῦμαι

Νά ὀρισθῇ δικάσιμος·

Νά κλητευθῇ ὁ ἐφεσίβλητος·

Νά ἀκυρωθῇ ἡ ἐφεσιβαλλομένη ἀπόφασις· καὶ

Νά καταδικασθῇ ὁ ἐφεσίβλητος εἰς ὅλα τὰ δικαστικά τεύλη τῆς δίκης, ἀμφοτέρων τῶν βαθμῶν καὶ εἰς τὰ δικηγορικά.

Ἐν

Μετὰ σεβασμοῦ

Ὁ ἐφεσιβάλλων

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

§ 24.

Ἡ μνηστεία κώλυμα γάμου.

Ἐν τῷ Α' βιβλίῳ ἀρκούντως λεπτομερῶς ἐξετέθησαν τὰ περὶ οἰονεὶ ἀγχιστείας, συνεπῶς καὶ μνηστείας ὡς κωλύματος γάμου (ἐν σελ. 186—192). Ἀναφορικῶς δὲ τῶν κρατούντων σήμερον περὶ τούτου, ἐξετέθη ἐν τῷ εἰρημένῳ βιβλίῳ, ὅτι ἰσχύουσι σήμερον τὰ ἐν τῷ πολιτικῷ νόμῳ ἀναφερόμενα τέσσαρα κωλύματα τοῦ γάμου, ἕνεκα μνηστείας.

Ἡ εὐλογος ἀπορία, ἣν ἐπὶ τοῦ προκειμένου διετύπωσαν τινες, ἂν τὰ ἐκτιθέντα ἀφορῶσι τὰς ἱερολογουμένας μνηστείας ἢ μὴ, παρέσχε μοι ἀφορμὴν, ἵνα ἐπαναλάβω τὴν ἐπὶ τούτου μελέτην.

Αὕτη μὲ ἤγαγεν εἰς τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι τὰ ἐν τῷ πολιτικῷ νόμῳ ἀναφερόμενα κωλύματα τοῦ γάμου, ἕνεκα μνηστείας, ἀφορῶσι τὰς ἱερολογουμένας μνηστείας. Τοῦτο δὲ συνάγεται σαφῶς ἐκ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ Βαλααμῶνος πρὸς ἐρώτησιν τοῦ Ἀγιωτάτου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυροῦ Μάρκου¹. Προσέτι δὲ καὶ Θεόφιλος ὁ Καμπανίας σαφῶς ὀρίζει².

1. «Ἐρώτησις Ζ'». — Ἠρραβωνίσαστό τις γυναῖκα, καὶ ἐτελεύτησε πρὸ τοῦ ἱερολογηθῆναι μετ' αὐτῆς, ὡς νενόμισται, καὶ πρὸ τοῦ συναφθῆναι αὐτῷ· ἀκίνδονόν ἐστι ταύτην λαβεῖν τὸν τούτου ἀδελφόν, ἢ οὐ;

Ἀπόκρισις. — Τὸ καλὸν οὐκ ἔστι καλὸν, εἰ μὴ καλῶς γένηται. Εἰ γοῦν ἡ μνηστεία, ἣτοι ὁ ἄρραβὼν, ἐτελέσθη κατὰ τὴν ὑπατύπωσιν τῆς νεαρᾶς νομοθεσίας τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, μετὰ τελετῆς τῶν συνήθων ἀγίων εὐχῶν, τῆς γυναικὸς οὔσης δωδεκαετοῦς, τοῦ δὲ ἀνδρὸς τὸν τεσσαρσεκχιδέκχτον χρόνον ἀνύσαντος, οὐ λήφεται ταύτην εἰς γάμον ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· ὁ γὰρ οὔτω τελεσθεὶς ἄρραβὼν ἐν πᾶσι τῷ νομίμῳ γάμῳ ταυτίζεται. Εἰ δὲ κατὰ τὴν κρατούσαν συνήθειαν, ὡς μαθάνομεν, εἰς πάντα σχεδὸν τὰ μέρη τοῦ νότου καὶ τῆς ἀνατολῆς, ἄλλοτρόπως ὁ θανὼν τὴν περιούσαν ἡρραβωνίσαστο, συζευχθεῖη νομίμως αὐτῇ ὁ τούτου αὐτάδελφος» Ρ· καὶ Π. Σύν. Τόμ. Δ' σελ. 453.

2. «Τὰ ψιλὰ σύμφωνα . . . δὲν ἔχουσι τὴν δύναμιν καὶ τὴν χάριν τῆς ἱερολογίας, ἣτις μόνη κωλύει τὰ τοιαῦτα (συνοικέσια). Πρ ν. σελ. 90.

Ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο δύναται νὰ γεννηθῇ καὶ τὸ ἑξῆς.

Ἡ ὑπαρξὶς μνηστείας δύναται νὰ κωλύτῃ τὸν μεθ' ἑτέρου προσώπου γάμον τοῦ ἐνὸς τῶν μνηστῶν πρὸ τῆς λύσεως αὐτῆς;

Ἐπειδὴ ἡ ὑπαρξὶς μνηστείας (μὴ ἱερολογουμένης), δὲν εἶναι κώλυμα γάμου, προδήλως δεόν νὰ δοθῇ ἀρνητικὴ ἀπάντησις· ἣτοι, ὅτι δύναται ἀκωλύτως νὰ συνέλθῃ εἰς γάμον μνηστὸς μεθ' ἑτέρου προσώπου πρὸ τῆς λύσεως τῆς ὑφισταμένης μνηστείας του.

Ἄλλ' ἐν τούτοις οἱ ἀρχιερεῖς ἀρνοῦνται τὴν ἕκδοσιν ἀδείας γάμου ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, καίπερ μὴ ὑπάρχοντος κωλύματος γάμου, ὅτε καὶ μόνον ἐπιτρέπεται ἀρνησις ἀδείας γάμου.

ΣΗΜΕΡΟΝ

Ἡ μνηστεία ὡς τελουμένη ἄνευ ἱερολογίας, δὲν εἶναι κώλυμα γάμου.

Τὸ τοιοῦτον κανονικῶς ἐξεταζόμενον παντελῶς ἄτοπον παρίσταται καθότι ἡ ἱερότης τοῦ γάμου ὡς μυστηρίου, ἀποκρούει τὴν ἀναβολὴν τῆς τελέσεως αὐτοῦ, διὰ λόγον μὴ ἀποτελοῦντα κανονικὸν κώλυμα, καὶ ὅστις δύναται νὰ ὑφίσταται καὶ μετὰ τὴν τέλεσιν αὐτοῦ. Ἐν τούτοις λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι πιθανὸν ἐν τῇ διαδικασίᾳ περὶ λύσεως τῆς μνηστείας νὰ ἐπέλθῃ συμφιλίωσις τῶν μνηστῶν καὶ ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων εὐχερεστέρα παρίσταται διὰ τῆς ἀρνήσεως ἀδείας γάμου, ἢ διὰ τῶν συνήθων τύπων τῆς ἐκτελέσεως, δὲν δύναται τις νὰ μεμφθῇ τὴν κρατοῦσαν ἐκκλησιαστικὴν πρᾶξιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

